

Marechaussee Contact

3

2022

Marechaussee Contact **23e jaargang | nummer 3** **Juni 2022**

Marechaussee Contact is een uitgave van Stichting Marechaussee Contact en verschijnt tweemaandelijks.

Aan de inhoud wordt veel zorg besteed, echter noch de stichting noch de redactie aanvaardt enige aansprakelijkheid voor eventuele fouten en/of onvolkomenheden. Door derden aangeleverde inhoud geeft niet noodzakelijk de mening van de stichting of de redactie weer. De redactie behoudt zich het recht voor door derden ingezonden kopij aan te passen, in te korten, of niet te plaatsen.

Voor het overnemen van artikelen, gedeelten daarvan en/of foto's is toestemming van de redactie vereist. Na verkregen toestemming dienen de bron, de artikelkop en de naam van de auteur te worden vermeld.

Redactie

Martin Aalbers
Mieke Bloemheuvel (eindredactie)
Willem Geense
Henk Rijke
Michiel Tattersall
Henk Westland (coördinatie & eindredactie)

Aan dit nummer werkten mee

Rob van Cutsem
Jan Gaasbeek
Jeroen Wijngaard

Contact met de redactie

Postbus 125, 7590 AC Denekamp
t.a.v. Redactie Marechaussee Contact
redactie@marechausseecontact.nl

Wijzigen van adresgegevens / opzeggen

ledensecretaris@marechausseecontact.nl
(zie verder pagina SMC-informatie bij administratie en werving)

Vormgeving

Pleun van der Linde,
Content Innovators BV, Den Haag

Druk

Wilco BV, Amersfoort

Aanleveren kopij voor een volgende uitgave

Voor het aanleveren van kopij graag eerst contact opnemen met de redactie.

3	Observaties
4	Agenda Activiteiten voor en door (oud-)marechaussees
5	Nestelpennen MTV-controle gericht op mensensmokkel Veteranendag en reünie Koninklijke Marechaussee
6	In gesprek met... Jos van den Brom, Take me home, country roads
10	SMC SMC'ers bezoeken Louwman Museum
11	SMC 27 mei 2022: terug in Badhoevedorp
12	Uitgelicht De specialisten van het ECID
14	1940 -1945 Doodgeknuppeld in kamp Natzweiler
16	KMar future proof Samen maken we de KMar future proof
18	Uit 'De Marechaussee grijpt in' Zo gauw schiet je maar niet
20	Dienstplichtigen Oud-inlichtingenchef Spronk: "De marechaussee is een rode draad in mijn carrière gebleken"
23	Onderscheidingen Lintjesregen voor SMC'ers
24	Vrienden van het museum Illusie en realiteit, invloed van marechaussee-officieren op het rijkspolitiebestel 1945
26	Personalia
27	SMC-informatie

Foto omslag:

14 april 2022, A16 grensgebied met België, MTV-controle gericht op mensensmokkel

Foto: Mediacentrum Defensie | Gerben van Es

Het heeft even geduurd en er was een oorlog aan de oostgrens van het NAVO-gebied voor nodig om de maatschappelijke (meer)waarde van de krijgsmacht weer te ontdekken. Kennelijk werkt het nu eenmaal zo dat ons eerst zaken moeten overkomen voordat we, vaak te laat, maatregelen treffen om het onheil te keren. Laat staan dat we voorbereidingen treffen om de dreiging van gevaar vóór te zijn. Zoals de pandemie ook elders zichtbaar begon en ons toch bij verrassing trof, werd de oplopende spanning in Oekraïne ook nog niet direct vertaald in een veiligheidsrisico voor onszelf. Pas als het ondenkbare of wellicht moet ik zeggen: “het ongewilde zich voltrekt”, zie je beleidmakers en bestuurders, soms zelfs hoorbaar kreunend en steunend, een draai maken.

De maatschappelijke meerwaarde van de KMar is voor ons nooit een vraagstuk geweest. Het gros van de medewerkers heeft juist vanwege de maatschappelijke betekenis deel willen uitmaken van de KMar. Natuurlijk spelen er in het begin ook overwegingen mee zoals avontuur, sport, kameraadschap etc., maar al snel komt daar bevoegenheid en betrokkenheid bij als je merkt dat het werk dat je doet, er ook maatschappelijk toe doet.

Het komt voor ons als insiders dan ook vreemd over dat er verbazing is dat de KMar in staat is een kwalitatieve bijdrage te leveren aan de forensische opsporing van oorlogsmisdaden in de Oekraïne. Voor de zoveelste keer werd er uitgelegd dat de KMar een hoge politionele kwaliteit ook onder zeer bijzondere (oorlogs)omstandigheden kan leveren. De meerwaarde van het zijn van een politieorganisatie met militaire status en kwaliteiten, werd zo weer eens in de praktijk geëtaleerd. En zoals gezegd belangrijk, want beredenering en (dreiging)analyse leiden kennelijk niet tot beleid en investeringen.

Het is natuurlijk fantastisch nieuws dat er nu echt geïnvesteerd gaat worden in het op orde brengen van de krijgsmacht. En vooral het gegeven dat de lagere rangen, oftewel de mensen die het echte werk moeten doen, ook eens loon naar werken krijgen, is goed nieuws. Dit maakt echter ook vooral deel uit van de restauratie en verduurzaming van het vervallen gebouw dat defensie heet. De vraag is of de financiële injectie ook gaat leiden tot het reanimeren van het grootste wapensysteem, de mens. Voor het vullen van de duizenden vacatures ben je immers nog steeds op zoek naar mensen die iets voor elkaar en vooral ook voor de maatschappij willen betekenen. Van meerwaarde willen zijn.

Mensen willen gewaardeerd worden om datgene wat zij doen en de verantwoordelijkheid die zij dragen. Financiële waardering is daar slechts een onderdeel van. De maatschappij mag van overheidsdienaren verwachten dat zij de juiste dingen doen, niet alleen omdat ze daar nu eenmaal voor betaald worden, maar vooral omdat ze het ook de juiste dingen vinden om te doen. Verantwoording afleggen hoort daar ook bij, maar dan wel op basis van gekwalificeerd hoor en wederhoor.

Financiën zullen dus vergezeld moeten gaan van intrinsieke betrokkenheid van politici en bestuurders, waardoor maatschappelijke waardering wordt gevoeld. Dan helpt het overi-

“Maatschappelijke meerwaarde”

gens niet dat onderzoek naar optreden van onderdelen van die krijgsmacht vanuit vooringenomenheid en onder het mom van wetenschap wordt verricht. Het helpt zeker niet als dan vervolgens op basis van dat ‘onderzoek’ nog voordat er een maatschappelijke of politieke discussie heeft plaatsgevonden, excuses worden uitgesproken. Helaas past dat in de huidige sfeer van onderzoek, journalistiek en ja – zelfs in politiek bedrijven – waar er gewoon met een hoop modder wordt gegooid en dan maar kijken of er iets aan de muur blijft hangen.

In dit nummer treft u weer een scala aan verhalen over gedreven personen die, soms ongeacht de gevolgen, de juiste dingen proberen te doen en van meerwaarde willen zijn. Variërend van Jos van den Brom die met zijn muziek anderen wil laten genieten tot Robert Spronk die de veiligheid van ons allemaal altijd heeft laten prevaleren. De passie voor hun werk van de medewerkers van het ECID is ook herkenbaar bij Paula en haar hond Senna in hun bijdrage aan de veiligheid op Schiphol en elders. Wapenadjutant Kees de Witte vertelt over het *Future Proof* maken van de KMar en Willem Geense heeft voor u alvast de nieuwe brochure ‘Illusie en realiteit’ gelezen. Waarschijnlijk wetende wat de gevolgen konden zijn, heeft Joost de Josselin de Jong gedaan wat hij dacht dat het goede was, in verzet komen tegen de onderdrukker.

Veel leesplezier,

André Peperkoorn EMPM
generaal-majoor b.d.
voorzitter Stichting Marechaussee Contact

Donderdag 30 juni 2022

Reünie beroepslichting 71-4

Locatie: Koning Willem III-kazerne

Contact: jvanherpt@hotmail.com

Dinsdag 19 juli 2022

Reünie beroepslichting 72-4

Locatie: Koning Willem III-kazerne

Contact: piet180553@gmail.com | r.stiemsma@chello.nl

Woensdag 27 juli 2022

Reünie beroepslichting 66-4

Locatie: Reünie en Congrescentrum Kumpulan, Bronbeek

Contact: walther.hoosmans@hetnet.nl | 06-30140140

Donderdag 18 augustus 2022

Reünie beroepslichting 61-4

Na een jaar uitstel kunnen we nu wel ons 60-jarig jubileum vieren.

Locatie: Koning Willem III-kazerne

Contact: vdbroeck@caiway.nl

Vrijdag 2 september 2022

Reünie beroepslichting 76-5

Locatie: Koning Willem III-kazerne

Contact: Peter Boone | 06-22423622

Woensdag 12 oktober 2022

Reünie beroepslichting 67-6

Aanmelden graag vóór 15 augustus 2022.

Locatie: Koning Willem III-kazerne

Contact: willem.van.weelden@casema.nl

Vrijdag 28 oktober 2022

Sunset March 2022

Deelname staat open voor veteranen en alle andere belangstellenden; het tenue is vrij. De Sunset March is deze dag exclusief voor KMar-personeel. Aanvang van de mars is om 18.15 uur. Aanmelden voor deelname is niet noodzakelijk, maar wel gewenst. Stuur een e-mail naar het hieronder vermelde adres. Voor algemene informatie over de Sunset March, zie www.sunsetmarch.nl.

Locatie: Nijmegen, Stadsbrug/Oversteek

Contact: Bert van Horen | veteranen@marechausseecontact.nl

Kijk voor actuele berichtgeving over het al dan niet doorgaan van genoemde bijeenkomsten en reünies op www.marechausseecontact.nl. Ook in de wekelijkse zondagse e-mailnieuwsbrief houden we u op de hoogte.

Ontvangt u nog geen nieuwsbrief? Meldt u dan aan op de website of scan de QR-code.

Donderdag 3 november 2022

Algemene SMC-reünie Bronbeek

De jaarlijkse Algemene Reünie van SMC vindt plaats op Landgoed Bronbeek in Arnhem.

Deze reünie is bedoeld voor zowel SMC'ers als niet-SMC'ers. Het programma (met routebeschrijving) ontvangt u circa twee weken voor de reüniedatum.

De bijdrage voor SMC'ers alsook hun partner bedraagt € 12,50 p.p. (incl. buffet en drie consumpties). Voor niet-SMC'ers en hun partner is de bijdrage € 25,00 p.p.

Aanmelden kan tot uiterlijk 26 oktober 2022 door betaling op NL22 INGB 0007 5300 25 t.n.v. Reünievereniging Marechaussee Contact te Eindhoven, onder vermelding van Reünie Bronbeek. Vermeld daarbij ook uw woonadres. Dieetwensen graag bij de aanmelding aangeven.

Locatie: Reünie- en Congrescentrum Kumpulan, Bronbeek

Contact: Gerrit Reloe | 06-30989598 |

reuniecommissie@marechausseecontact.nl

Dinsdag 8 november 2022

Reünie beroepslichting 72-6

Locatie: Koning Willem III-kazerne

Contact: ceeservat@gmail.com

Vrijdag 11 november 2022

Vriendendag Marechausseemuseum

Op uitnodiging van Stichting Vrienden van het Museum der KMar.

Locatie: Koning Willem III-kazerne

Contact: Peter Coomans | rolinka_peter@kpnmail.nl

Woensdag 16 november 2022

Reünie beroepslichting 71-6

Locatie: Koning Willem III-kazerne

Contact: Evert Kruidhof | kruidhof.e@telfort.nl

Oproep reünie beroepslichting 65-5

Jaap Franken en Herman Juurlink zijn voornemens een reünie te organiseren voor beroepslichting 65-5. Aanmelden kan via een van onderstaande e-mailadressen.

Contact: jpfranken@ziggo.nl | herenber@zeelandnet.nl

De Koninklijke Marechaussee hield op dinsdag 14 april 2022 een grote controle Mobiel Toezicht Veiligheid langs de A16 in het grensgebied met België en bij diverse rustplaatsen en tankstations.

Collega's van Brigade Scheldestromen controleerden steekproefsgewijs de identiteit, nationaliteit en verblijfsrechtelijke status van personen die vanuit België ons land in reisden. Daarbij letten ze op allerlei vormen van grensoverschrijdende criminaliteit, mensenhandel en -smokkel, witwassen en identiteitsfraude. De focus tijdens deze controle lag op inklimmers, illegale migratie en mensensmokkel.

Actief controleren en informatie inwinnen: tijdens de MTV-controle werkte de

KMar samen met de Nationale Politie, Afdeling Vreemdelingenpolitie, Identificatie en Mensenhandel (AVIM). De operationele collega's werden tijdens het uitvoeren van de controles verder ondersteund door motorrijders van Brigade Operationele Service & Support, die een selectie maakten uit het

aanbod aan voertuigen. Migratiecontrolehonden en geleiders zochten de laadruimtes van vrachtwagens en bestelbussen af om eventuele inklimmers te kunnen vinden.

Bron: KMarMagazine 2022-04 | tekst: Robert den Hartog

MTV-controle gericht op mensensmokkel

Veteranendag en reünie Koninklijke Marechaussee

Op zaterdag 1 oktober 2022 van 9.30 tot 13.30 uur wordt op de Koning Willem III-kazerne in Apeldoorn de Veteranendag KMar gehouden. 's Middags van 13.00 tot 17.00 uur is er een reünie voor alle oud-medewerkers van de KMar, dus voor alle militairen (beroeps en dienstplichtig) en burgers die bij de KMar hebben gewerkt.

Veteranendag

Op de Veteranendag van de Koninklijke Marechaussee komen al onze veteranen bij elkaar: jong en oud, beroeps en dienstplichtig, postactief of nog in dienst. De Veteranendag staat in het teken van ophalen van herinneringen

en het vertellen van verhalen.

Het thema van de Veteranendag dit jaar is 'Gewoon weer samen'. Elkaar zien en in gezelschap van elkaar zijn, het leek zo gewoon totdat COVID-19 roet in het eten gooide. Alles werd anders. Normaal was niet meer gewoon en met elkaar was opeens niet meer samen. Wie had ooit kunnen denken dat we zo geïsoleerd zouden leven voor zo'n lange tijd. Van nature zijn we een sociaal wezen. Gelukkig kunnen we nu weer samenkomen.

Veteranen in daadwerkelijke dienst kunnen zich opgeven via Veteranen-

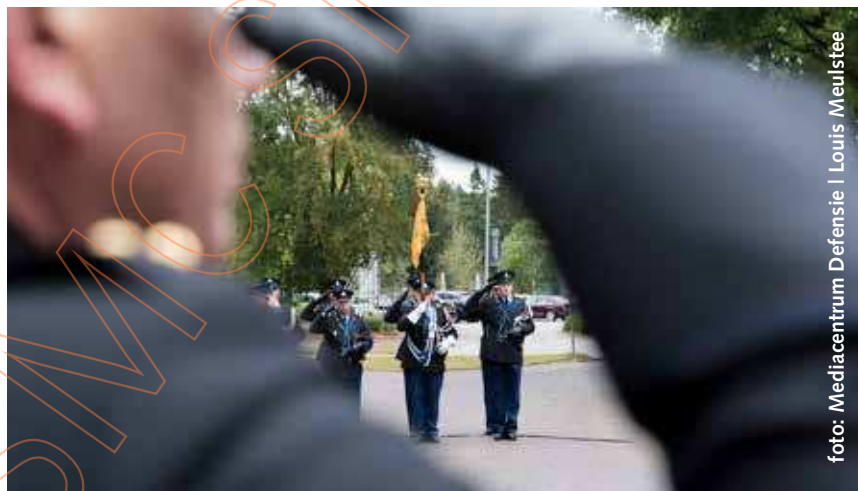
dag.KMar@mindef.nl. Postactieve veteranen kunnen zich opgeven via het Veteraneninstituut. Aanmelden kan tot 1 september. Na opgave volgen de uitnodiging en andere wetenswaardigheden.

Reünie Koninklijke Marechaussee

Voor KMar-postactieven die geen veteranen zijn, wordt 's middags een reünie gehouden om zo oud-collega's een platform te bieden om in contact te blijven met de KMar-organisatie. De middag staat in het teken van gezellig samenzijn en herinneringen ophalen. Er is van alles te doen en te beleven. Zo zijn er verschillende demo's en treedt het Orkest van de Koninklijke Marechaussee op.

Opgeven voor de reünie kan door een e-mail te sturen naar: Reunie.KMar@mindef.nl, onder vermelding van persoonsalia, ps-nummer of registratienummer, en lichting. Aanmelden kan tot 1 september. Mocht u om welke reden dan ook niet zelfstandig kunnen reizen om de reünie te bezoeken, dan is een begeleider uiteraard van harte welkom. Na opgave volgen de uitnodiging en andere wetenswaardigheden.

Bron: Persbericht

Jos van den Brom

Take me home, country roads

John met echtgenote Amanda (2019, Colorado Springs)

Zingen is een van mijn guilty pleasures, waarbij de jaren 1970 voor mij favoriet zijn: Neil Diamond en John Denver. Hoe leuk is het dan wanneer je, als instructeur op ons opleidingscentrum, een collega krijgt die zich vereenzelvigd met John Denver en zijn liedjes professioneel brengt. In 1988 krijgt hij tijdens de finale van de Soundmixshow heel Nederland telefonisch plat en emigreert daarna om zijn muzikale droom te volgen. | Door: Henk Rijke

Wij kennen hem als Jos van den Brom, Amerika kent hem als John Adams. Een naam, die volgens een van de managers bij Joop van den Ende beter op de posters paste en die nu ook gewoon als pseudoniem in zijn Nederlandse paspoort op bladzijde 3 staat vermeld. Dat dit kon, had ik tijdens mijn lessen grensbewaking even niet meegekregen. Tijdens zijn 'John Denver - The Tribute' tour door België en Nederland in maart van dit jaar, gaan we even samen terug in de tijd, naar zijn jeugd en loopbaan als Jos, gevolgd door een carrière als John.

Jos blikt met gemengde gevoelens terug. "Ik ben geboren in Utrecht en heb mijn jeugd doorgebracht in Hilversum. Dat was een geweldige tijd waar ik met liefde aan terugdenk. Ik zat op een katholieke jongensschool en zong in het kerkkoor, waarvan mijn vader de dirigent was. Toen ik elf jaar oud was, verhuisden wij voor het werk van mijn vader naar Apeldoorn

en moest ik mijn geliefde straat en de mensen achterlaten. Dat voelde als een groot gemis. Wanneer ik terug ben in Nederland, ga ik nog altijd even naar Hilversum."

Gitaarspelen

De jonge Jos komt via rockbands als Deep Purple en Eagles in 1972 bij toeval in aanraking met de muziek van de Amerikaanse countryzanger, songwriter en musicus John Denver. "Ik hoorde 'Take me home, country roads' van de elpee 'An evening with John Denver' en vond dat machtig interessante muziek, terwijl ik helemaal niet bekend was met folk- en countrymuziek. Op tienjarige leeftijd had ik van een neef een zes-snarige gitaar gekregen. Ook had hij acht akkoorden voor mij opgeschreven. Zo ben ik begonnen met gitaarspelen."

"Thuis had ik een geluidsinstallatie, waar ik de elpee recht op tussen zette, met de

foto's van het album voor mijn neus. Zo probeerde ik de nummers na te spelen, alsof ik John Denver was. Ik realiseerde me toen al dat ik nooit meer iets anders wilde spelen."

'No horseshit'

Op de middelbare school ontwikkelt Jos een sterk gevoel voor (on)recht dat hem doet solliciteren bij het toenmalige Korps Rijkspolitie. "Ik werd afgewezen omdat ik pas zeventien jaar was. Mijn sollicitatie bij de Koninklijke Marechaussee was wel succesvol en ik kon opkomen bij lichte 77-2. Een schitterende tijd volgde met Joep Bodelier, Martin Baas, Hans van der Wilt, Gerrit van der Zalm en mijn grote voorbeeld Jaap Hooiveld als kader. Zoals Jaap wilde ik later ook worden. Het normbesef werd ons met de paplepel ingegoten. Come on, alles in de kast strak op maat. Dat doe ik nog steeds zo, no horseshit."

Na de opleiding wordt Jos geplaatst bij de

wachtbrigade Het Loo in Apeldoorn. Hij woont vijftien minuten van de brigade vandaan, maar als ongehuwde dus gewoon intern. "We hebben vooral veel gelachen, met Teuntje van de motorpool, Jannes Nijenhuis, Jan Lanting en Auke de Jong in de garage. Een prachtige tijd."

Zes velletjes carbon

Na de wacht volgt een plaatsing in Schaarsbergen, bij 11 Marechaussee-eskadron. "Ik herinner mij een slipcursus, samen met dienstplichtig kornet Peperkoorn. Die zou wel even als eerste achter het stuur, maar we draaiden al snel slippend in de rondte. We hebben samen veel gelachen en een geweldige tijd gehad. In die periode heb ik veel van Joep Nijhuis kunnen leren bij de recherchegroep. Processen-verbaal in zevenvoud, op de typemachine, met zes velletjes carbon ertussen. Ook heb ik daar mijn eerste aanrijding met dodelijke afloop meegemaakt. In Duitsland raakte een Mercedes op een kruispunt vol de achterzijde van een YP 408. Gelukkig hebben we uitgebreid onderzoek kunnen doen naar de oorzaak, inclusief luchtopnames, en kwam alles goed op papier, ondersteund door een zeer gedetailleerde situatietekening. Toen ik later werd aangewezen voor de wachtmeesterkursus, werd de wijze waarop ik dit onderzoek had afgerond, gememoreerd als motivatie om mij aan te wijzen voor de cursus. En ik was getrouwd, dat telde ook mee."

We zijn van dezelfde wachtmeesterkursus, Jos en ik. De 40e in 1982-1983, hij in klas 1, ik in klas 3, bij Jan Moerdijk, Bertus de Lange, Chrietzen de Ruiter, Willem Elshof, Jan Schonewille, 'Charlie' Bosveldt en Piet Veltmans ("We beginnen wat later, dan kunnen we wat eerder stoppen"). En niet te vergeten Hans Laarman. Instructeurs met ieder zo hun eigen lesmethoden, waarbij de een ons diep respect verwierf en de ander wat verder bij ons vandaan stond. Om het maar netjes te zeggen.

Slotgracht

Jos klinkt nog verontwaardigd als hij aan die tijd terugdenkt: "We kregen NBC-lessen die erg verouderd waren. Mijn broer zat bij de landmacht en had mij bijgepraat. Toen ik de instructeur tijdens de les wees op enkele onjuistheden, werd

dat afgedaan als 'dat is MFT' (militair & fysieke training). Later werd ik bij hem op het matje geroepen. Of ik hem niet meer in de klas wilde corrigeren, maar een op een op bureau. Tja... We hadden ook een tweedaagse rond kasteel Canenburch. Daar loopt een slotgracht omheen waarover touwen waren gespannen. We kregen de opdracht om informatie over het kasteel te verzamelen, dus wij over die touwen. Stonden kaderleden ons aan de andere kant op te wachten en gaven aan dat we niet over die touwen mochten. Waarom hingen ze er dan! Nooit begrepen."

Als Jos vertelt over die tweedaagse komt ook bij mij een knakmomentje boven. De terugmars richting Apeldoorn ging over de Aardhuisweg. Een oplopende puist van enkele kilometers met een serieus stijgingspercentage. Ik droeg op dat moment het groepswapen, de MAG mitrailleur, om mijn schouders en was helemaal klaar met dat zware kreng. Ik kom er nu, jaren later, op de fiets nog vaak langs, maar het beeld van die mars komt elke keer weer naar boven.

Frustratie

Ook aan de tweeweekse eindoefening heeft Jos herinneringen: "Het was lopen, zinloos lopen, met hier en daar een hinderlaag maar zonder het idee te hebben iets te leren. Wij liepen echt te slapen op het ritme en geluid van onze voetstappen. Kameraadschap heeft ons erdoorheen geholpen. We sliepen in het hooi bij een boerderij of kregen een lift van een boer. Op het laatst waren we het zo zat. Ik zie nog een lichtingsgenoot, Martin Melissen, bij terugkomst op de kazerne zijn helm op de grond smijten. Volgens mij zat er een deuk in. Alle frustratie kwam eruit, en niet alleen bij hem."

Jos wordt opnieuw geplaatst bij Brigade Het Loo, nu als wachtcommandant. "Dat waren verloren jaren", stelt Jos resoluut. "Ik heb vooral ervaren dat het gedrag van de leden van onze Koninklijke familie, zowel jong als op leeftijd, ook wel eens wat te wensen overliet. Alleen Pieter, dat was echt een aardige vent. Ik was dan ook blij dat ik de wacht na twee jaar kon inruilen voor ons opleidingscentrum."

"Ik werd instructeur, net als mijn grote voorbeeld, Jaap Hooiveld. Met Lammert Toering als pelotonscommandant, Hans van der Wilt, Gerard Coolen en, voor een korte periode, ene Henk Rijke. Opnieuw veel geleerd. Didactiek van Thomas den Hoed en Tjeerd Henstra en zelf ging ik lessen NBC geven, maar eerst op cursus. Toen bleek dat ons logistiek centrum over veel meer middelen beschikte dan die wij mochten gebruiken. Ik naar Dik Bonhof, maar die vertikte het om mij die spullen te geven. Heb ik gedreigd naar de kolonel te lopen. Beetje bluf, maar het werkte wel. Zo kon ik daarna echt prima NBC-lessen geven. Na vier jaar volgde een plaatsing bij Brigade Schiphol. De hele wereld kwam daar samen, het was echt een feestje om daar te mogen werken, alhoewel sommigen dat wel iets te letterlijk namen, zonder dat zij daarop werden aangesproken. Het was nog klein-schalig, iedereen kende iedereen." ►

Soundmixshow, winnaar 'John Denver' (30 januari 1988)

Jos treedt op tijdens de 12,5-jarige bruiloft van een collega (1996)

► Soundmixshow

Het zingen en gitaarspelen van Jos wordt plotseling serieus. "Ik speelde af en toe wat tijdens een feestavond op de brigade. Collega Rieks Tonnis heeft mij toen, zonder dat ik het wist, opgegeven voor de Soundmixshow. De brief dat ik mij mocht melden voor de voorronde, plofte in 1987 zomaar in de bus. Ik naar Spakenburg. Barry – vooral doorgaan – Stevens en Jacques d'Ancona zaten in de jury. Ik bleek de eerste kandidaat te zijn die zonder steun van een muziektape speelde. Met de nodige complimenten voor mijn gitaarspel ging ik direct door naar de tv-opnames."

Daar haalt Jos de finale en die uitzending heeft geschiedenis geschreven. Voor het eerst mag Nederland via de telefoon stemmen. Er wordt zo massaal gereageerd dat het gehele Nederlandse telefoonnet plat gaat. In nieuwsuitzendingen wordt opgeroepen niet meer te bellen. Nadat de rust is weergekeerd, blijkt er één duidelijke

winnaar: John Denver. Dit zal het leven van Jos compleet veranderen.

Beangstigend

"Ik was zo groen als gras. Wist niets van studio-opnames, management of boekingen. Ik kreeg drie maanden onbetaald verlof. 's Maandags uitrusten en sporten en vanaf dinsdag dagelijks optreden met wel negen optredens in een weekend. Het was beangstigend, maar ik vond het geweldig. Na enkele maanden nam de gekte wel iets af, maar de aanvragen voor optredens bleven komen en ik kon zelfs een cd maken. Het werden bizarre jaren, waarbij ik 's avonds optrad en 's morgens om 06.00 uur weer klaarstond voor de vroege dienst op Schiphol. Ik mocht een concert geven op de Koning Willem III-

kazerne waarvoor de opbrengst naar medicijnen voor mijn ongeneeslijk zieke zuster ging. Ik verzorgde optredens in het hele land, voor een grote zaal of op de bruiloft van een collega. Toen kwam steeds meer het besef dat ik dit wilde blijven doen."

Opperwachtmeesterkursus in Weert

Maar eerst nog naar de Algemene Hogere Onderofficiers Vorming (AHOOV) op de KMS in Weert, een weerzien met de lichtingsgenoten van de wachtmeesterkursus. Het wordt een reünie en een leerzame tijd ineens, al moet Jos wel de nodige lessen zelf geven. "Ik had mij in Apeldoorn beziggehouden met de actuele Militaire Wetgeving en was beter op de hoogte dan de instructeur. Dus of ik de lessen maar wilde geven."

Net als Jos volgde ook ik in die periode in Weert de AHOOV. Het vergde het nodige vakmanschap van onze landmacht-collega's om marechaussees die zich volledig 'blauw' voelden iets over militaire

operaties bij te brengen. Vooral het begrip 'gewondentrein' stuitte op veel onbegrip in de klas. Er rijden toch geen treinen tot aan het front... Gelukkig was er ook voldoende ruimte om te sporten: hindernisbaan, klimtoren en coopertest, ze zaten allemaal weer in het programma.

Als opperwachtmeester wordt Jos geplaatst bij de afdeling Werving & Selectie in Utrecht. "We waren met zes beroepenvoorlichters. Auto, computer en telefoon van de baas en werken vanuit huis. Naar brigades en grote evenementen. Dat was geweldig om te doen."

Emigratie

Jos: "Een jaar na de dood van John Denver werd in 1998 in Aspen, Colorado een groot samenzijn georganiseerd waar het leven van John Denver werd gevierd. Ik ben daarnaartoe gegaan, heb daar opgetreden en had meteen fans. Dat smaakte naar meer en ik ben toen nog twee keer terug geweest voor optredens en om het land te ontdekken. Vanaf dat moment wist ik: 'Hier wil ik wonen.' Ik heb ontslag genomen, heb al mijn spullen in een krat van een kubieke meter laten verschepen en heb net buiten Aspen een appartement gehuurd. Daar begon mijn leven opnieuw, als John Adams. Ik had geen baan, geen optredens. Niets, alleen een droom."

Koffers en verpleegsters

In plaatselijke kranten staan advertenties voor tijdelijke banen. John gaat op het vliegveld koffers in en uit vliegtuigen laden. Hij leert andere muzikanten kennen en krijgt via bedrijfsfeestjes steeds meer succes en bekendheid, waarna een eigen band volgt. Daarna gaat het snel.

John: "Ik kreeg op een avond een businesscard in mijn handen gedrukt. Of ik maar een paar avonden op een feestje wilde optreden. Die man bleek in de Forbes 500 te staan (lijst van de rijkste mensen van Amerika). Privéfeesten, optredens waarbij het publiek ervan overtuigd was dat het de echte John Denver was die daar optrad, en vijftien shows in het Wheeler Opera House. Ik kon de koffers al snel inruilen voor een prima baan. Er was in Amerika een tekort aan verpleegsters en ik ging werken voor

een soort uitzendbureau voor verpleegsters. We regelden alles voor ze: huis, bankrekening, auto, zelfs welke bus ze moesten nemen naar het werk. Erg leuk om te doen."

Beveiliging van scholen

In 2013 verandert John van baan en gaat aan de slag in de beveiliging van scholen. "Ik ging werken bij de frontoffice van de school. Zorgen dat er geen drugs of wapens de school binnenkwamen. Na twee jaar ben ik bij een andere school overstapt naar de patrouilledienst, in uniform en gewapend. Vechtpartijen en schietincidenten. Ik werd weer vuurwapeninstructeur, net als vroeger bij de KMar. Dat betekende samenwerken en trainen met SWAT-teams, het was intensief, maar geweldig om te doen."

Enkele jaren later wordt John gevraagd om Operation Supervisor te worden. Het uniform is weer uitgegaan. "Ik word ook een jaartje ouder. Heb nu te maken met het schorsen en zo nodig definitief verwijderen van leerlingen na bedreigingen, pesterijen of geweld. Ik heb nog nooit zoveel huilende ouders gezien. Ik maak 'Threat assessments' en heb direct contact met leerlingen en ouders. Mooi werk met een heel duidelijke impact op het leven van velen. Zeker met de 'underprivileged', de vluchtelingen, de 'homeless' en de eenoudergezinnen zijn het heftige gesprekken."

Tour door Nederland en België

Naast zijn werk blijft John optreden met zijn band: in concertzalen, voor 9500 man in Red Rock Colorado en voor de familie van John Denver. Vooral diens

Schoolpatrouilledienst
(2018, Aurora, Colorado)

Deventer Schouwburg (2019)

The Riverwalk Center (2018, Breckenridge, Colorado)

moeder is na afloop zeer complimenteus. In 2019 volgt een tour door de lage landen. "Het is lastig om aansluiting bij een impresariaat te vinden, maar dat lukte. Onze tour door Nederland en België werd een gigantisch succes."

Daarmee zegt John geen woord te veel. Op een zondagmorgen in dat jaar ben ik met vrienden naar hem gaan luisteren in De Doelen in Rotterdam. De zaal is afgeladen met ruim 2000 man en ik kijk mijn ogen uit. Instructeur Jos is een hele grote meneer geworden. Wat een optreden! En dat smaakte naar meer.

Een tweede tour wordt al snel geboekt, maar COVID zorgt voor vertraging. Als fan van de muziek ben ik ook dit jaar gaan kijken, nu in Theater Lampegiet in Veenendaal. De muziek, zijn stem, de liedjes, een volle zaal... het was prachtig en zelfs beter dan drie jaar geleden.

Dankbaar

John heeft John Denver een aantal keren kunnen ontmoeten en is dankbaar

voor veel dat hem is overkomen.

"De dankbaarheid van ouders van een overleden jongen die mij gevraagd hadden op zijn crematie te spelen, optreden op een privéfeestje van de vicepresident van Amerika. Dankbaar voor mijn tijd bij de KMar, mijn geloof en voor mijn vrouw, dr. Amanda Adams. Ik kan je niet vertellen hoe trots ik op haar ben. Weliswaar is niet alles in mijn leven goed gegaan en heb ik ook mijn spijt en zorgen. Maar ik hou van het leven en ben een gelukkig mens. Optreden blijft heel speciaal en zeker ook de ontmoetingen na afloop met het publiek. De emoties en herinneringen die je dan deelt, wil ik zolang mogelijk vasthouden."

Terug in de VS in, hoe kan het anders, zijn woonplaats Denver, zijn de eerste optredens alweer geboekt.

En de volgende tour? Ik heb alvast kaartjes gereserveerd.

Kijk voor video's op www.johnadamsband.com of gebruik de QR-code.

Slechts enkele weken na de gezellige SMC-contactmiddag op 31 maart in Apeldoorn, kon Gerrit Reloe, voorzitter van de Reünievereniging Marechaussee Contact (RvMC), op 21 april zo'n 30 SMC'ers met partners welkom heten op het (overdekte) museumplein van het Louwman Museum in Den Haag (Wassenaar). Dit bezoek stond al enige tijd op de agenda, corona wist er echter steeds een streep doorheen te halen. Maar wat in het vat zit, verzuurt niet. Zo dachten de deelnemers aan deze middag er ook over; zij kwamen uit alle hoeken van Nederland en trotseerden de files naar Den Haag om de unieke collectie antieke en klassieke 'automobielen' met eigen ogen te bekijken.

Voor mij is het inmiddels een paar jaar geleden dat ik op een werkdag met de auto vanaf de rustige Veluwe naar de Randstad reed. Maar zelfs op de rustige Veluwe krijg ik op die 21e april de indruk dat het thuiswerken niet meer zo populair is! Maar dat terzijde.

De middag begint met een voortreffelijke lunch, waarbij men ruimschoots de tijd heeft om bij te praten met 'oude' bekenden en herinneringen op te halen. Daar wordt dan ook flink gebruik van gemaakt. Er wordt zelfs weer voorzichtig omhelsd, terwijl in de gesprekken die ik hier en daar opvang, regelmatig het woord corona valt, meestal gevolgd door een medische update. Tja... we worden allemaal een dagje ouder!

De kracht van SMC

Ikzelf heb al menige reünie of SMC-bijeenkomst bijgewoond en nog steeds

tref ik daar (voor mij) nieuwe gezichten. Zo raak ik hier in het automuseum in gesprek met twee 'oude Jannen' die ooit, na hun verbintenis van zes jaar, de KMar hebben verlaten en hun loopbaan elders hebben voortgezet. Nu zijn beiden met pensioen, en dan kruipt het nassaublaauwe bloed toch waar het niet gaan kan. Daarom zijn zij SMC'er geworden. Dat is dus de kracht van SMC!

130 jaar vooruitgang

Na de lunch is het tijd voor een tour langs 275 auto's, motoren en zelfs een paar vliegtuigen (met automotoren). De 'automobielen' laten een overzicht van 130 jaar vooruitgang, technologie, schoonheid, snelheid, innovatie en design zien. We kijken onze ogen uit naar de prachtige en soms extravagante ontwerpen, afgewisseld met zogenaamde 'barn-finds', oude barrels die soms tientallen jaren in een stoffige schuur hebben gestaan en ook als zodanig in het museum een plek hebben gekregen. Verbazingwekkend overigens is dat hedendaagse noviteiten soms al een eeuw geleden zijn bedacht. Zo dateert de eerste 'all-electric' auto reeds uit 1906. Je kunt je dus afvragen waarom dat toen geen succes geworden is!

Naast al het glimmende metaal en diverse memorabilia zijn in het museum

ook afzonderlijke exposities te zien over bijvoorbeeld de 'Geschiedenis van de Wegenwacht', maar ook aan 'De vrouw en de automobiel' is een expositie gewijd.

Fraai museumgebouw

Naast het aanschouwen van 's werelds oudste privécollectie antieke en klassieke 'automobielen', is ook het museumgebouw op zich zeer zeker de moeite van het bekijken waard. Zo prijken bij de ingang van het museum twee stenen leeuwen op de pilaren. Dit is een verwijzing naar het vroegere Dierenpark Wassenaar, een andere hobby van de familie Louwman. Het museum is een creatie van vader en zoon Louwman. Zij zijn ooit in Den Haag begonnen met de verkoop van Dodge auto's. De eerste museumauto is natuurlijk een Dodge, die nog steeds in het museum staat te pronken.

Nazit

Het museum gaat uit van een gemiddelde bezoekduur van drie uur en dat klopt aardig. Rond 15.00 uur keren onze SMC'ers terug naar het museumplein voor de bekende nazit met hapje-en-drankje. Organisator Gerrit Reloe mag terugkijken op een geslaagde middag en daar is iedereen het roerend mee eens. Met het oog op het dreigende 'filegevaar' keren de meeste SMC'ers rond 16.00 uur huiswaarts.

Op naar de volgende SMC-bijeenkomst, reünie, contact- of vriendendag!

SMC'ers bezoeken Louwman Museum

foto's Piet van Sprang

27 mei 2022: terug in Badhoevedorp

Op vrijdag 27 mei 2022 werd door de Reünievereniging Marechaussee Contact (RvMC) in de Koningin Máximakazerne te Badhoevedorp weer een contactmiddag georganiseerd. De laatste was vanwege de coronacrisis in 2019. Het was na bijeenkomsten in het OTCKMAR in Apeldoorn en het Louwman Museum in Den Haag alweer de derde bijeenkomst van dit jaar.

| Door: Jan Gaasbeek

De langs de Rijksweg A4 en vlakbij Luchthaven Schiphol gelegen Koningin Máximakazerne werd ontworpen door de beroemde Israëlische architect Zvi Hecker, en door koningin Máxima in 2013 geopend. In de kazerne zijn diverse brigades/operationele eenheden, ondersteunende diensten, kantoren, trainingsfaciliteiten, een cellencomplex en legeringsfaciliteiten gehuisvest.

Ontvangst en programma

Deelnemers aan deze middag waren vanaf 13.15 uur welkom en werden in de bar van de kazerne met koffie/thee en een petitfour ontvangen. Voorzitter van de RvMC, Gerrit Reloe, verwelkomde iedereen en maakte het nog even spannend. Ging de in het programma onder voorbehoud aangekondigde 'Demonstratie Hondengeleiders KMar' wel door?

Bommelding

Of het zo moest zijn... Op het moment dat de demonstratie zou beginnen, ontving hondengeleider Paula een oproep in verband met een bommelding en vertrok met haar hond Senna met spoed naar het luchthavencomplex. Gelukkig keerde ze na enige tijd weer terug en kon de demonstratie alsnog plaatsvinden. Paula, naast hondengeleider ook TEV (Teamleider Ex-

plosieven Verkenning), vertelde uitvoerig over onder andere de geschiktheid van honden, hun supergeurvermogen, de basisgeurstoffen, de opleiding van honden en geleiders, samen sterk in relatie tot vertrouwen, de beloning (het ijzeren buisje), het voldoen aan de eisen (elke twee jaar een examen dat bij niet slagen einde combinatie betekent), de samenwerking met de Landelijke Politie en huiszoekingen.

Na deze uiteenzetting volgde het moment dat Senna, een Mechelse herder K9 speurhond/explosieven, haar kwaliteiten mocht bewijzen. De hond ontdekte vrij snel twee door Paula in de ruimte van de bar met een geurstof gemerkte plekken. Een in de handtas van een aanwezige dame en een plek onder een van de tafels. Indrukwekkend! Van de gelegenheid tot het stellen van vragen werd gretig gebruik gemaakt. Na afloop van de demonstratie ontving Paula uit handen van voorzitter Gerrit Reloe een prachtig boeket bloemen.

Borrel en buffet

Tijdens een gezellig samenzijn was er volop gelegenheid elkaar te ontmoeten en bij te praten. Waarna de middag werd afgesloten met het door de medewerkers van Paresto voorgeschotelde

* Hondengeleider Paula met hond Senna

'Authentiek Indisch Buffet Semarang'. Het uitstekende buffet werd op verzoek van de voorzitter geopend door mevrouw Thea Meulders. Deze bijna 83-jarige dame is al jaren bestuurslid en gastdocent van de Stichting Gastdocenten WOII Z.O. Azië. Voor haar inzet voor veteranen ontving zij in 2020 de Witte Anjer Prijs.

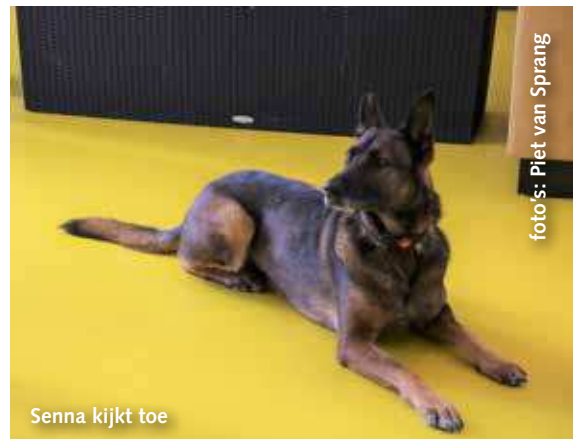
Na een zeer geslaagde middag is een woord van dank op zijn plaats in de richting van kazernecommandant luitenant-kolonel Paul Goossens, het Paresto-team, medewerkers van de servicebalie Schiphol en Jacqueline van Gilst voor het regelen van de demonstratie.

Bloemen en een presentje voor de hondengeleider

Mevr. Thea Meulders opent het buffet

Senna kijkt toe

De specialisten van het ECID

In enkele kantoren van de Máximakazerne in Badhoevedorp is het nooit saai. Het zijn de ruimtes van het ECID (Expertisecentrum Identiteitsfraude en Documenten). Terwijl ik een uitgebreide rondleiding krijg van mijn gastheer opperwachtmeester Henri, worden we regelmatig aangesproken door collega's. Niet omdat ze iets willen vertellen aan hun gast van Marechaussee Contact, maar omdat ze met Henri iets willen delen over nieuwe weetjes over documenten. Het is direct duidelijk, hier zijn zeer enthousiaste specialisten aan het werk. | Door: Jeroen Wijngaard

Henri valt meteen met de deur in huis door mij enkele wetenswaardigheden te verklappen: "Wist je dat in de identiteitsdocumenten van België afbeeldingen van dieren verwerkt zitten als veiligheidskenmerk? En dat er op het Letse paspoort wordt gedanst? "Check het zelf maar", zegt een collega knipogend.

In een van de kamers liggen alle voorbeelden (specimen) en inbeslaggenomen documenten van over de hele wereld opgeslagen, de unieke exemplaren krijgen een apart plaatsje. Zo wordt de kennis van de collega's van het ECID constant aangevuld, uitgediept en gedeeld, en niet alleen met elkaar. Er is een afdeling binnen het ECID, de ID-Desk, die de kennis over documenten en identiteitsfraude met de politie en andere opsporingsinstanties deelt. De ID-Desk, met locaties in Rotterdam, Eindhoven, Zwolle en Schiphol, is de lijn tussen het ECID en de buitenwereld. Maar dat het ECID groter is dan dat en nog meer aan de weg timmert, blijkt na de uitgebreide rondleiding over de locatie op Schiphol.

Ontwikkelingen en trends

Luitenant-kolonel Erik van Assen, hoofd ECID, koestert alle specialisten binnen zijn

afdeling. Zijn medewerkers zijn over het algemeen verzot op documenten en wedijveren met elkaar om de fraudeurs eruit te halen. Mijn beeld van een collega die geconcentreerd door z'n loep tuurt, klopt helemaal. "Maar we beseffen ook dat wanneer we iets onderkennen, we eigenlijk ook achter de feiten aanlopen", vertelt de overste. "We volgen de trends op de voet en de analyse op ontwikkelingen loopt mee, maar met de vooruitstrevende technologische ontwikkelingen is het heel belangrijk te proberen ergens al kennis over te hebben voordat er misbruik van gemaakt wordt. We moeten letterlijk de toekomst binnenhalen." Daarnaast erkent hij dat er veel kennis is over documenten maar dat er ook meer naar ID-fraude als geheel moet worden gekeken. "Het is goed om een vals of vervalst document aan het verkeer te onttrekken, maar welke rol speelt de gebruiker van zijn document nu in het grotere geheel, binnen de georganiseerde misdaad, zoals bijvoorbeeld een zogenaamde katvanger."

Buiten opvoeden

Hierna spreek ik met rechercheur Twan. Hij werkt bij Bureau Opsporing & Voorbereiding. "Ik ben een echte rechercheur

en had maar weinig met valse documenten en dergelijke, maar om mijn opsporingskennis te vergroten ben ik bij het ECID binnengehaald." De afdeling van Twan gaat aan de slag met tweedelijns strafrechtelijke onderzoeken en biedt deze als één dossier aan bij de opsporingsinstanties. "We voeden deze instanties een klein beetje op vanuit onze specialisatie, zodat ze met een goed startdossier aan de slag kunnen." Zo komt de opsporing binnen bij een afdeling die vooral als kennisbank wordt gebruikt, alleen gaat die kennis dan letterlijk naar buiten. Dit gebeurt vaak wel aan de hand van een casus die al gespeeld heeft, maar wordt aangevuld omdat er bijvoorbeeld een crimineel samenwerkingsverband is aangetoond. Hoewel kennis veel binnengehouden wordt, kan het als casus dus ook naar buiten.

Tijdens mijn rondleiding wordt het beeld dat ik had van het ECID langzaam bijgesteld. Ik had vooral ervaring met Bureau Falsificaten op Schiphol waar ik in het verleden als medewerker Grensbewaking een document waarvan ik vermoedde dat er iets aan schortte naartoe bracht. De vaak oudere en ervaren collega daar

gaf mij het finale oordeel of mijn vermoeden juist was of niet. Deze afdeling bestaat nog steeds maar is nu onderdeel van het ECID en pakt nog steeds de zaken op vanuit de grenscontroles op Schiphol.

Toekomstbestendig

Iemand die ook volop 'naar buiten gaat' is mijn gastheer Henri. Als medewerker van Bureau Trainingen zorgt hij ervoor dat voor de eerstelijns onderkenningen van eventueel valse of vervalste documenten ook buiten het ECID document-specialisten rondlopen. En niet alleen in Nederland. De coronapandemie gooide een tijdje roet in het eten, maar inmiddels reist Henri met zijn collega's weer regelmatig naar andere landen om ook daar, al dan niet in Europees verband, trainingen te verzorgen. "Zo wordt kennis uitgewisseld om ook de eerstelijnscontroles aan de Europese buitengrenzen naar een hoger niveau te tillen. Maar ik train ook gewoon de KMar-collega's op het trainingscentrum in Apeldoorn", vertelt Henri enthousiast. Iedereen die hij 'onderweg' spreekt, is enthousiast. Collega's lijken echt te genieten van alles wat te maken heeft met documenten, niet alleen de jacht naar de valse, maar ook de ontwikkelingen waar overste Erik van Assen eerder al op doelde. De technische snufjes die in documenten worden ingebouwd zoals bijvoorbeeld de biometrische gegevens die vervolgens weer gekoppeld zijn aan nieuwe grensprocedures op de luchthavens. Zo wordt langzaam een inhaalslag gemaakt om toekomstbestendig te blijven en volop mee te gaan in de ontwikkelingen.

Verzamelen, duiden en delen

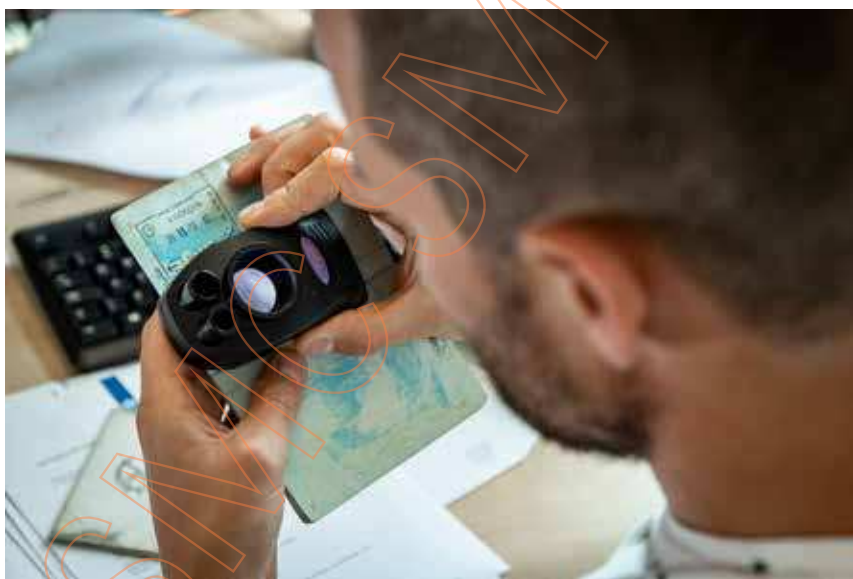
Om dit werk te kunnen blijven doen, blijft kennis verzamelen en binnenhouden de sleutel. Dat klinkt logisch, maar de ontwikkelingen gaan razendsnel. Identiteitsfraude is een veel gebruikte vorm van criminaliteit en komt in vele vormen terug, ook het doel van de fraudeur is heel divers en het verband waarin hij of zij dit doet. Wel zijn de zaken waarin het voorkomt veelal de kerntaken van de KMar. Die heeft immers in de loop der tijd in de dagelijkse praktijk veel kennis vergaard.

Bij de afdeling Kennis en Informatiesystemen komt weer enorm veel samen. De

inbeslaggenomen documenten worden hier bewaard en verwerkt in systemen om ketenpartners op de hoogte te brengen. Zij kunnen digitaal inloggen om de echtheidskenmerken op afstand te controleren. Sommige documenten worden weer teruggeven, bewaard of voor trainingsdoeleinden gebruikt. En dat de medewerkers van het ECID zichzelf de hele dag trainen, is te zien. De paspoorten van verschillende landen liggen op tafel en worden bestudeerd. Zodra er iets moois is ontdekt, wordt er een collega bijgeroepen om het nieuwtje te delen. Door de kennis breed te delen worden ook trends ontdekt. "Dit is essentieel om de uiteindelijke vervalser aan te kunnen pakken. De gebruiker heeft vaak bij een vervalser een document gekocht om toegang te krijgen tot Europa en wordt vervolgens door ons bij de grens gestopt en vervolgd voor het gebruik van een vals of vervalst reisdocument, terwijl de eigenlijke criminelen die erachter zitten buiten schot blijven." Wanneer een trend

zichtbaar is, kunnen er ook *alerts* worden opgemaakt die vervolgens worden verspreid richting collega's en ketenpartners.

Het enthousiasme en de energie bij de medewerkers werken aanstekelijk. Het lijken de perfecte ingrediënten van een afdeling die afhankelijk is van innovatie en specialismen. De toekomstvisie om meer innovatie toe te passen, past ook perfect bij de huidige doelstellingen binnen de KMar. En waar specialisten werken, wil nog wel eens een bepaalde arrogantie heersen. Daarvan is bij deze club echter geen sprake; de wil om kennis te delen en de wereld een stukje wijzer te maken is groot. De tijd die ik had om langs de diverse bureaus te gaan, was beperkt, de verhalen te bijzonder, maar genoeg om een goed beeld te krijgen van het ECID waar specialisten in alle rangen en leeftijden samenwerken om kennis over identiteitsfraude en documenten te verzamelen, te duiden en te delen.

Doodgeknuppeld in kamp Natzweiler

Deel 58 uit de serie 'De onbekende helden van 1940-1945'
Door: Henk G. Westland, luitenant-kolonel b.d.

Voor Joost de Josselin de Jong, zoon van een marechaussee-officier, is het als tiener al duidelijk: hij wil zijn land dienen. Als officier bij de marine, als vrijwillig dienstplichtig reserve-officier bij de landmacht en in bezettingstijd als officier bij de marechaussee, maar het zal anders lopen.

Teleurgesteld zit **Joost de Josselin de Jong** (19) op 24 augustus 1939 thuis: een jaar na zijn start als adelborst bij het Koninklijke Instituut voor de Marine is hij afgekeurd, voorbij beoogde carrière bij de Koninklijke Marine. Maar dan, vier dagen later op 28 augustus, wordt de algemene mobilisatie afgekondigd en drie weken later neemt hij vrijwillig dienst bij de Koninklijke Landmacht voor de lichte 1939. Bestemd voor de opleiding tot reserve-officier der bereden artillerie, wordt hij ingedeeld bij de Schoolcompagnie Bereden Artillerie in Haarlem. Eind januari 1940 volgt zijn bevordering tot wachtmeester-titulair en zijn overplaatsing naar het 4e Regiment Artillerie (4 RA), dat zich al in de oorlogsoptellingen op het zuidwestelijk deel van de Veluwe bevindt. In de meidagen van 1940 wordt 4 RA ingezet ter ondersteuning van het 10e, 15e en 22e Regiment Infanterie ter verdediging van de zuidflank van de Vallei van de Maas, ter hoogte van Veenendaal en Woudenberg. Na de capitulatie gaat wachtmeester De Josselin de Jong op 25 juni 1940 met groot verlof.

SOOM

Joost wordt per 1 oktober 1940 aangesteld bij de Marechaussee, bestemd voor een officiersopleiding bij het Depot Marechaussee te Apeldoorn.

Vóór mei 1940 waren de officieren van de Koninklijke Marechaussee afkomstig uit de bereden wapens van de Koninklijke Landmacht. Na de capitulatie wordt het leger opgeheven, terwijl de – niet meer Koninklijke – Marechaussee als civiel rijkspolitiekorps blijft bestaan. De bezetter breidt de politiekorpsen in Nederland enorm uit, zo ook de Marechaussee. Daarbij passend wordt de officierssterkte in het najaar 1940 met tientallen vergroot, gerekruteerd uit vooral de voormalige landmacht. Om ook te kunnen voorzien in de instroom van jonge officieren komt er bij het Depot Marechaussee een officiersopleiding, de School Opleiding Officieren Marechaussee (SOOM). De aspirant-officieren (cadetten), "betrouwbare jongemannen", worden in november 1940 geworven door marechaussee-officieren. De school kent drie studie-jaren waarin de cadetten de rangen bekleden van marechaussee, wachtmeester en kornet. Afhankelijk van de mate van opleiding als dienstplichtig militair, wordt een cadet in het eerste of tweede studiejaar ingedeeld. De SOOM, gelegerd in de kazerne aan de Zwolscheweg in Apeldoorn, start op 2 januari 1941 met vijftien cadetten, waarvan De Josselin de Jong als wachtmeester in het tweede studiejaar.

Justinus Cornelis de Josselin de Jong, roepnaam Just later Joost, wordt op 16 juni 1920 in Warnsveld geboren, enig kind van Anthonij Willem de Josselin de Jong en Hilda Bauduin. Wanneer zijn ouders vijf jaar later scheiden, blijft Joost bij zijn vader in Arnhem wonen. Die is officier bij de Koninklijke Marechaussee in de functie van districtscommandant Arnhem. Vader hertrouwt in 1929, en Just krijgt er in de komende jaren twee halfzusjes bij. Maar wegens medische afkeuring krijgt kapitein De Josselin de Jong medio 1930 eervol ontslag aangezegd: hij gaat dan werken als hoofdamtenaar bij Verzekeringsschappij Vesta in Arnhem.

Just doorloopt de vijfjarige hbs-b heeft zich aangesloten bij het 'Jongeren Verbond'. Deze in 1927 opgerichte jeugdorganisatie wil "de Nederlandse jongeren de nationale gedachte" bijbrengen en is tegen "alle stromingen, welke door eenzijdige ontwapening de nationale weermacht ontijdig trachten af te breken." Dat Just een militaire carrière voor ogen heeft, maakt dit wel duidelijk. Hij wil marineofficier worden, net als zijn grootvader, vice-admiraal Fritz Bauduin. In september 1938 gaat hij bij het Koninklijke Instituut voor de Marine (KIM) te Den Helder in opleiding als adelborst van administratie. Echter, zijn ogen voldoen niet meer aan de eisen die de marine stelt: hij wordt afgekeurd en moet op 23 augustus 1939 het KIM verlaten.

De cadetten zijn intern en kennen een druk leven op de SOOM. Ze krijgen lessen in algemene ontwikkeling, justitiële en militaire vakken en veel aandacht voor sport en paardrijden. Het studiejaar wordt afgesloten met detacheringen bij (rivier) brigades en eskadrons. Na detachering en vakantie keren de cadetten in septem-

ber 1941 weer terug in Apeldoorn en zijn een studiejaar en een rang opgeschoven. De Josselin de Jong is nu kornet.

Nederland zal herrijzen

Op enig moment is een verbindings-officier van de *Ordnungspolizei* bij de SOOM op bezoek en hij zal de cadetten in een leslokaal kort toespreken. Wanneer hij het schoolbord wil gebruiken en daarvoor het gesloten bord opent, ziet hij een tekening met daarop een Engelse en een Nederlandse vlag met de tekst 'Nederland zal herrijzen'. De majoor is hier niet van gediend!

Een ander voorval gebeurt aan het begin van het tweede studiejaar. Marechaussee-kapitein Op ten Noort, een NSB'er, komt cadetten werven voor politiedienst achter het front in Rusland. Op zijn vraag wie zich meldt voor het Oostfront, volgt een volkomen stilte. Beide voorvallen worden gemeld aan de *Höhere SS- und Polizei-führer* Rauter.

Einde Depot Marechaussee

Vanaf juli 1941 worden alle nieuw aan te stellen politiemannen opgeleid bij het Politie-Opleidingsbataljon (POB) te Schalkhaar en de voorbereidingen van een op te richten Politie-Officiersschool in Apeldoorn zijn in gang gezet. Bij het Depot Marechaussee zijn vanaf maart 1941 al geen basisopleidingen meer gestart, alleen de onderofficierscursussen zijn nog gaande.

Voor het Depot Marechaussee is dus geen plaats meer in het opleidingssysteem van de bezetter en op 22 oktober 1941 wordt het depot en ook de SOOM door de bezetter opgeheven. De cadetten zullen een week later worden gedetacheerd bij het POB. Echter, allen weigeren dit en verzoeken om eervol ontslag per 1 december. (N.B. ze zitten nog in hun proeftijd). In afwachting van de afdoening van hun verzoek worden ze met verlof naar huis gestuurd. Zes man, waaronder De Josselin de Jong blijven bij hun standpunt en krijgen eervol ontslag per 1 december. De andere acht krabbelen terug; ze worden niet gedetacheerd in Schalkhaar, maar ingedeeld bij brigades. Maar niet voor lang, want uiteindelijk worden zij, al dan niet op eigen verzoek, ontslagen, de laatste twee per oktober 1942.

Verzetsbataljon Erkens

Joost vindt werk als kantoorbediende bij de A.K.U. in Arnhem. Een poging naar Engeland te komen en daar dienst te nemen mislukt. Via jurist Visser uit Arnhem komt hij in contact met Nic Erkens, een reserve luitenant en nu leider en oprichter van zijn 'verzetsbataljon'. Bij de demobilisatie had Erkens grote hoeveelheden wapens, legergoederen en levensmiddelen achtergehouden en verborgen in loodsen in Rotterdam en Hillegom. Erkens, voor de Duitse inval woonachtig in Luik, zit sinds september 1941 ondergedoken in Arnhem. Hij werkt daar ook aan de vorming van een nieuwe politieke partij en houdt hierover in Arnhem besprekingen. Daarnaast is zijn groep bezig met spionageactiviteiten en een ontsnapingslijn voor krijgsgevangenen via Eijsden naar Luik, waarbij wordt samengewerkt met de Belgische illegale groepen 'Luc' en 'Clarence'.

In Arnhem werkt Joost samen met aardappelkoopman Bakhuizen aan de organisatie en opbouw van het verzetsbataljon. Hij neemt deel aan de samenkomsten in Arnhem (Hotel Tivoli aan de Velperweg en bij Bakhuizen thuis, waar ook Erkens enige tijd ondergedoken zit) en verzamelt militaire inlichtingen over de nabijgelegen *fliegerhorst* Deelen.

Duitse infiltratie

Echter, de *Marineabwehr* weet te infiltreren in de groep Erkens en de twee Belgische groepen (door het zogenaamde *Hannibalspiel*), en vanaf oktober 1942 volgen tientallen arrestaties, totdat in februari 1943 de drie groepen zijn opgehold. Erkens wordt op 11 november in Sittard gearresteerd en bij zijn verhoren zwaar mishandeld. Zo geeft hij toe dat in Arnhem besprekingen werden gevoerd om te komen tot de oprichting van een 'Christen Democratische Unie'. De deelnemers aan deze vergaderingen worden op 18 november door de *Sicherheitspolizei* gearresteerd.

Ook Joost, in het bezit van een pistool, wordt overgebracht naar de *dienststellen* Arnhem en Maastricht, en daar verhoord. Vanaf 30 november zit hij met anderen vast in de *polizeigefängnis* Haaren, waarna ze op 27 juli 1943 worden overgebracht naar de *kriegswehrmachtgefäng-*

nis aan de Gansstraat te Utrecht. In die gevangenis begint twee dagen later de zitting voor het *Feldgericht des kommandierenden Generals und Befehlhabers im Luftgau Holland*. Twaalf van hen worden ter dood veroordeeld, waarvan er negen (waaronder Erkens) op 9 oktober in Utrecht worden terechtgesteld. Voor de overige achttien, waaronder Joost, wordt *"das Verfahren bis auf weiteres abgetrennt."* Deze mensen moeten verdwijnen zonder dat iemand weet waar ze gebleven zijn.

Nacht und Nebel-häftling

Na vier dagen in kamp Amersfoort gaan de *abgetrennten* op 27 oktober op transport naar concentratiekamp Natzweiler-Struthof. Dit kamp ligt in de Vogezen, op 800 meter hoogte tegen de noordhelling van een berg. De mannen krijgen op hun kampkleding twee N's, het merktken voor een *Nacht und Nebel-häftling*, een gevangene die niet meer bestaat voor de buitenwereld. Joost leeft hier voortaan als nummer 5645.

Natzweiler is een sinistere plaats waar vaak nevel hangt, het koud is en in de winter veel sneeuw valt. Dit kamp kent een zwaar regime: bruut geweld is routine en dagelijks sterven er gevangenen. In de nabij gelegen steengroeve moeten zij zwaar werk verrichten. Joost krijgt wonden aan zijn voeten en verblijft in februari 1944 drie weken in de *häftlings-krankenbau*.

Om geen slachtoffer te worden van de willekeur van de bewakers moet een gevangene vooral niet opvallen, maar Joost loopt nogal slungelachtig. Bij het sneeuwruimen op de vroege morgen van 8 maart 1944 wekt dat de woede op van een 'kapo', die hem vervolgens met een knuppel doodslaagt. Joost de Josselin de Jong is 23 jaar oud geworden; zijn lichaam is in Natzweiler gecremeerd.

Bronnen o.a.: 'Het Hannibalspiel' door J. van Lieshout.

Wilt u meer weten over de SOOM, scan dan de QR-code. De auteur verricht historisch onderzoek naar de gevallen die in de oorlog 1940-1945

behoorden tot de (Koninklijke) Marechaussee. Wilt u reageren? Uw reactie is welkom op het redactieadres of rechtstreeks per e-mail aan de auteur op marechaussee4045@gmail.com.

Samen maken we de KMar future proof

De Koninklijke Marechaussee 'future proof', dat klinkt nog eens ambitieus! De titel van de Commanders Intent (CI) van CKMar, luitenant-generaal Leijtens, prikkelt en maakt nieuwsgierig. Ook vorige commandanten hebben uiteraard gekeken naar toekomstige ontwikkelingen, maar hoe gaat de KMar het dan nu nog beter doen. De komende periode proberen we een tipje van die sluier op te lichten. Deze maand via een interview met de wapenadjutant, Kees de Witte. | Door: Henk Rijke

Kees neemt mij enthousiast mee langs de grote veranderingen van de afgelopen jaren: "We zijn van gebiedsgebonden naar informatiegestuurd gegaan. In het land deden veel brigades hun eigen ding en dat deden ze goed. Maar als er ergens anders meer middelen of mensen nodig waren, was daar niet altijd zicht op. We moesten beter over onze eigen grenzen heen gaan kijken. En dat is gelukt. De individuele 'thuisplaat' voor de medewerker blijft, maar de Chief Operations (CHOPS) bij het Landelijke Tactisch Commando (LTC) stuurt de operatie nu centraal aan. Als we, bijvoorbeeld in Hoek van Holland, veel inklimmers in vrachtwagens hebben en de brigade heeft daar op dat moment onvoldoende personeel voor, zorgt de CHOPS dat brigades in de buurt ondersteunen. Dat werkt goed."

HRB en LTC

Ook de oprichting van de Hoog Risico Beveiliging (HRB) en het LTC, hebben voor de nodige aanpassingen gezorgd: "De HRB heeft een mooie positie in het middensegment van het stelsel van Bewaken en Beveiligen opgeleverd. Het werk is dynamischer, het uniform is beter en de bewapening is zwaarder geworden. Ga maar na, een man die dreigt een bom te gooien, de moord op een advocaat, vroeger stond je in de tuin bij Kasteel Drakesteyn, nu ook op het Binnenhof. Dat is nogal een verschil." Ook de staf van LTC is nu volledig ope-

rationeel. Kees: "De samenvoeging van de districten zorgde best wel even voor strubbelingen. Goederen uit het ene district waren soms echt nodig in een ander district. En dat leidde in het begin tot 'eigen gebied eerst' denken. Logisch, er was hard gewerkt om zelf spullen te krijgen, maar het hielp niet. Dat is echt verleden tijd. De verschillende districts-afdelingen Operatie, Intel, en Support zijn nu samengevoegd binnen één staf waardoor efficiënter en flexibel kan worden gewerkt. Dat helpt enorm om de juiste middelen en informatie tijdig bij de medewerker op straat te krijgen. We werken nu toe naar de 'Brigade van de Toekomst', met meer diversiteit per brigade en meer samenwerking tussen beveiligingsbrigades. De opzet is dat stap 4 van de reorganisatie van het LTC duidelijkheid gaat geven over hoe dat er exact uit gaat zien."

Steviger, Sterker, Slimmer en Effectiever

CKMar benoemt in zijn CI dat de Koninklijke Marechaussee er goed voor staat. Hij wil een viertal zaken nog verbeteren: steviger (in positie), sterker (door onze mensen), slimmer (door techniek) en effectiever (door informatie). Hoe ziet dat er in de praktijk uit? Kees heeft daar een beeld bij: "Als we nu extra taken op ons nemen, dan is dat op basis van onze expertise, niet als het alleen om capaciteit gaat. We willen daarnaast onze medewerkers ook nog

beter selecteren en kunnen opleiden. Meer gericht op kwaliteit en leiderschap."

Ik merk dat mijn oude opleidershart nu toch echt wat sneller begint te kloppen. Die wensen stonden al jaren hoog op het verlanglijstje. Ook in de techniek merkt de medewerker op straat het verschil. Kees weet nog hoe het was: "Vroeger stond je aan de grens met een dik boek, het opsporingsregister, een naam te zoeken. Nu hebben we de handheld, een telefoon van de baas, waarmee je de naam kan intikken en direct een hit/no-hit melding krijgt die gelinkt is aan alle politieregisters. Daar kan je dan snel mee verder. Ook heeft iedere medewerker op straat zijn eigen portofoon, met een persoonlijk nummer en een positiebepaler. Essentieel voor de veiligheid van de collega's en de CHOPS kan alle eenheden in het land direct zien, zodat indien nodig ondersteuning snel kan worden gerealiseerd."

Lucht kapot rijden

Ook qua informatiepositie wordt de KMar steeds effectiever. "Lucht kapot rijden, doen we niet meer. Tijdens een patrouille weten we exact waarvoor we op pad zijn. Ik noemde al het voorbeeld van de inklimmers in Hoek van Holland. Hoe eerder we zicht krijgen op mensen-smokkelaars, bijvoorbeeld in een busje aan de oostgrens, des te sneller kunnen we daar met behulp van forensische

opsporing, digitale middelen en de inzet van een hondengeleider, op anticiperen. Daarin hebben we de afgelopen jaren echt mooie stappen vooruit gezet. We werken qua doelen nu met zogenaamde 'sprints'. Dat is een term uit de ICT-wereld om bepaalde projecten met kortdurende, overzichtelijke stappen te realiseren. Daar kan prima op gestuurd worden, terwijl we tegelijk ook zicht houden op de wereld om ons heen."

Mensen zijn onze grote kracht

Bij het lezen van de CI herken ik de analyse over de personeelssituatie van de afgelopen jaren. CKMar benadrukt het grote personeelsverloop en de sterke groei van de organisatie. Het gevolg was extra opleiden, een grote impact op de operatie en het opleidingscentrum, en weinig ruimte en tijd voor de persoonlijke ontwikkeling van medewerkers. Dat moet volgens CKMar anders en vooral beter. Er wordt gekozen voor de mensen met de focus op kwaliteit in plaats van kwantiteit omdat, in de woorden van CKMar: 'Onze mensen zijn en blijven onze grote kracht'.

Kees maakt dat voor mij iets concreter: "We hebben doelen gesteld op het gebied van 'Diversiteit & Inclusie'. Diversiteit in een team zorgt voor verschillende inzichten, diverse karakters voor verschillende kwaliteiten. En dan kijken we niet meer alleen naar de verhouding man/vrouw. Ook een westerse- of migratieachtergrond, meer affiniteit met techniek of een talen-

knobbel zijn dagelijks van belang, en lang niet alleen in de grensbewaking. Zo kan iedereen vanuit zijn of haar achtergrond en ervaring een positieve bijdrage leveren aan het team. We streven naar 30 procent vrouwelijke collega's, hebben ook al enkele vrouwelijke stafadjudanten en kijken naar doorstroommogelijkheden en behoud van personeel door te investeren in kennis, talent, ervaring en waardering. Ook wordt gewerkt aan een betere fysieke en mentale fitheid."

Fysieke Evaluatie Test

Als Kees dit zo verwoordt, vechten enthousiasme en enige scepsis bij mij om voorrang. Het klinkt geweldig, waar kan ik solliciteren, maar het vraagt nogal wat van iedereen en ondertussen is voor zoiets als sporten in de baas z'n tijd geen ruimte meer. Hoe zit dat?

Kees: "Het klopt dat dit erg lastig is geworden. Bij een kantoorfunctie lukt dat nog wel, maar in de volcontinue dienst is dat, los van IBT of teamdagen, bijna niet meer mogelijk. We verwachten van medewerkers dat ze zelf zorgen inzetbaar te blijven en selecteren daar ook op. In de operatie doen de medewerkers nog steeds jaarlijks de Fysieke Evaluatie Test (FET). In de basisopleiding wordt nu, als pilot, gewerkt met de Algemene Militaire Fitheid Test en die is echt uitgebreider dan de FET. Ja, we vragen nu echt meer van onze medewerkers. En dat is ook nodig om de kwaliteit te realiseren die we als organisatie nodig hebben."

Wapenadjutant Kees de Witte op werkbezoek bij maritieme wijkopper Amsterdam, Brigade Noord-Holland

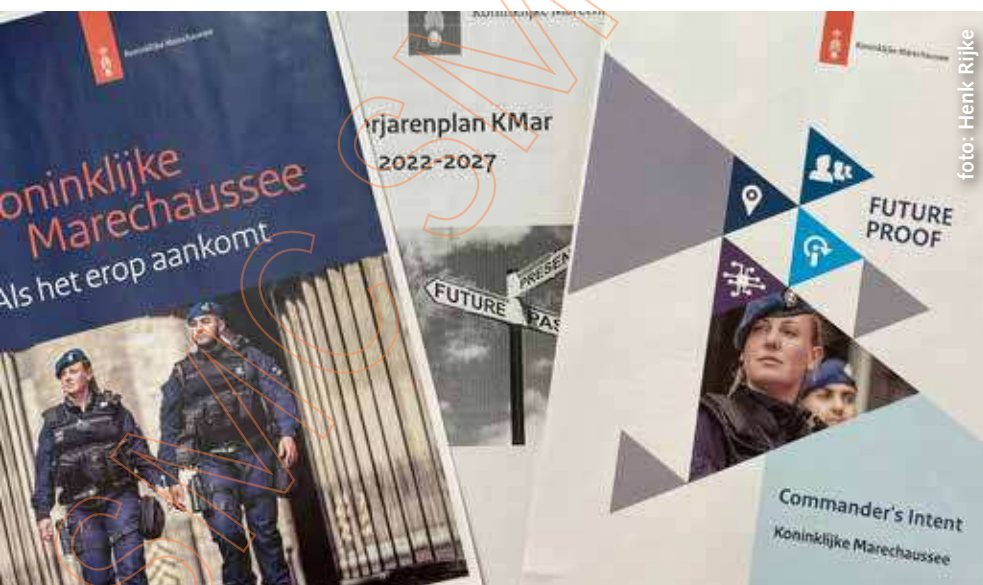
Naast fysieke fitheid krijgt ook mentale fitheid alle aandacht. "We werken met 'fieldlab managers' die naar de gehele fitheid van de medewerker kijken en het LTC heeft een multidisciplinair team met de stafarts, een vitaliteitscoach en een psycholoog die bijvoorbeeld kijken naar de wijze van inzet van de HRB om uitval te voorkomen."

Het klinkt mij professioneel in de oren: de verhalen dat je op dag één van je opleiding op van dienstwege verstrekte 'sportschoenen' meteen maar 10 kilometer moest hardlopen, hoor je echt alleen nog op de jaarlijkse reünies. En dat is maar goed ook!

Tafels

Het mag dan nog even onduidelijk zijn hoe de inrichting van de brigades gaat worden, de staf van LTC is volledig operationeel. Kees: "We werken met zogenaamde 'tafels': Current OPS, Future OPS, PLANS en Future PLANS. Die kijken, ieder met hun eigen tijdsperiode qua voorbereiding, naar komende activiteiten. Dat gebeurt op elke tafel vanuit de intel, support en de operatie zodat er een gedegen, integraal afgestemd plan ligt bij aanvang van de dienst. En dat is pure winst."

"Door alle veranderingen in de manier van werken en de snelle technische ontwikkelingen moeten onze medewer- ►

► kers echt omschakelen. We hebben ze hard nodig maar we hebben ook andere medewerkers met andere kwaliteiten nodig. Zo blijven we ons als organisatie steeds doorontwikkelen. Vanwege de situatie in Oekraïne gaan er nu extra mensen naar de oostgrens van Europa en een team naar Oekraïne. De wereld om ons heen staat bepaald niet stil en daarom zullen we nooit helemaal klaar zijn, maar wel zo zijn ingericht dat we onze medewerkers adequaat kunnen inzetten."

Werkbezoeken

En hoe blijft Kees 'future proof'? "Ik ga regelmatig op werkbezoek. Laatst was ik uitgenodigd om een dienst op de cross-motor mee te draaien met het team Verkeer in Zuid. Ik was keikapot, heb spieren gebruikt waarvan ik niet wist dat ik ze had. Ook mocht ik vorige week een dag de telefoon opnemen bij het Klant Contact Centrum (KCC). Zo blijf je letterlijk in verbinding met de finesses van ons vak. Daarnaast ontmoet ik tijdens de sessies met alle klassen van de Leergang Senior Medewerker (LSM) vele positief kritische collega's. Het kost soms veel energie om iedereen binnenboord te houden en soms kan ook ik iets niet uitleggen, maar het houdt mij scherp om zaken zo optimaal mogelijk onder de aandacht van de juiste mensen te krijgen."

Naast alle al genoemde doelen en veranderingen heeft Kees zelf ook nog wel een doel: "Ik hoop echt dat we dit jaar een doorlopende leerlijn voor onze onderofficieren kunnen realiseren. Een collega volgt nu soms de LSM als hij al twee jaar opperwachtmeester is en we missen nog een leertraject voor de adjudant/2e teamleider. We kunnen echt nog verbeteren om op het juiste moment de juiste persoon voor te bereiden op een volgende fase van zijn of haar loopbaan. Samen gaat dat ons lukken."

Het klinkt mij allemaal goed in de oren. Zelf solliciteren is helaas niet meer mogelijk maar net als Kees trots zijn op onze Koninklijke Marechaussee gelukkig nog wel. Volgende maand maar eens horen hoe de staf van LTC aan de toekomst werkt.

Zo gauw schiet je maar niet

Een marechaussee en ook een marechaussee-officier is eigenlijk altijd in dienst, ook wanneer hij voor z'n genoeg uit is. Dat ondervond ik op een mooie Zondagmiddag, toen een mijner vrienden, die juist een nieuwe auto had gekocht mij en m'n vrouw uitnodigde voor een tochtje door de omstreken. Het zonnetje scheen en de nieuwe wagen gleed onhoorbaar over de weg. Mijn vrouw en de echtgenote van mijn vriend zaten achterin en keuvelden heel gezellig over stofjes en nieuwe hoedjes, terwijl wij mannen voorin krachtiger taal spraken.

We dronken ergens thee en reden toen tevreden huiswaarts. Bij een brug over een kanaal, dat we moesten passeren, zagen we een oploopje en toen we dichterbij kwamen, ontwaarden we een veldwachter met een revolver in z'n hand en een hoop opgeschoten jongens om hem heen.

Dronken messenhelden

Ik vroeg m'n vriend te stoppen en stapte uit om beter poolshoogte te kunnen nemen. Het zag er inderdaad niet zo best uit. De meesten van de groep waren jongemannen van achttien tot twintig jaar oud. Allemaal behoorlijk aangeschoten en zij hadden de veldwachter, die een hond naast zich had, ingesloten. Maar toen ik een paar van die vlegels opzij had geduwd om bij de veldwachter te komen, zag ik, dat deze zijn revolver gericht had in de richting van twee belhamels, die hem met een groot mes bedreigden.

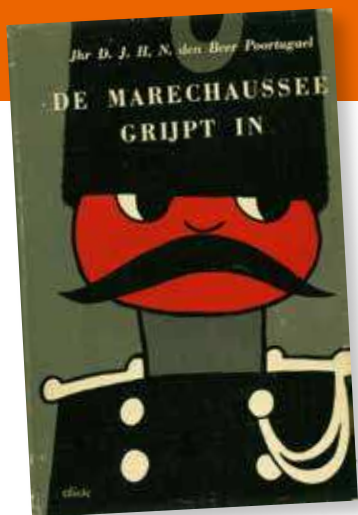
Daar ik in burgerkleden was, maakte ik mij aan de veldwachter en de mannen bekend als officier der Marechaussee en gelastte de messenhelden om hun messen op te bergen. Enkele van de jongemannen meenden dat het voor hen niet de goede kant uitging en kozen het hazenpad, maar verscheidenen van hen bleven staan en de twee messentrekkers waren blijkbaar te dronken om te begrijpen wie ik was en wat ik gezegd had. Naar ik meen had de veldwachter het dronken stel aangemaand om naar huis

te gaan en dat was hun niet naar de zin geweest.

De veldwachter, die nog steeds de messentrekkers met de revolver bleef dreigen, voelde zich zichtbaar opgelucht, nu hij versterking had gekregen, maar daarmee was de situatie nog niet opgelost. Aangezien we zo geen uren tegenover elkander konden staan, deed ik een plotselinge greep naar de arm van een der messentrekkers, draaide deze om en hetzelfde ogenblik had ik de vent, die niet sterk bleek, op de grond. De omstanders, die zagen, dat het nu menens ging worden, stoven naar alle richtingen uiteen.

Hond in actie

De veldwachter, aangemoedigd door mijn assistentie, bergde zijn revolver op en greep de andere messenheld aan. Ook de hond kwam nu in actie en beet de kerel in zijn been. Deze echter bleek sterker te zijn dan zijn kameraad en verweerde zich als een razende. De veldwachter had hem vast bij de arm, waarin hij het mes hield. Maar ik zag, dat hij niet sterk genoeg was om de onverlaat te overmeesteren en vrezende, dat de veldwachter het onderspit zou delven en misschien nog overhoop gestoken zou worden, liet ik mijn man los en wierp het mes, dat gevallen was, in het kanaal. De vent zette het op een lopen, maar dat was niet zo erg bleek achteraf, omdat de veldwachter hem wel kende.

Met vereende krachten kregen we nu de tweede vechtersbaas op de grond, maar nog zag hij kans om een onbetekenende jaap over m'n hand te geven. De hond liet zich niet onbetuigd en begon aan de rode haren van de kerel te grazen, waarop deze zich gewonnen gaf en het mes liet vallen. Samen brachten we hem naar het arrestantenlokaal van de gemeente en onderweg beet de hond hem voortdurend in zijn broek ter hoogte van zijn zitvlak, totdat de man ten slotte, tot groot vermaak van de voorbijgangers, in zijn blote partes posteriores [achterdelen, zitvlak, red.]. Bij ieder drama is bijna altijd wel een note gaie [vrolijke noot, red.]. Ik kreeg een verbandje om m'n hand en ging terug naar de wagen, waar de dames in angstige spanning het drama gevolgd hadden. Mijn vriend had graag meegewild, helaas kon hij dat niet, aangezien hij invalide was.

Voor de rechtbank

Het tweede bedrijf speelde zich natuurlijk af voor de rechtbank en daar toonden de messentrekkers minder lef dan die be-

wuste Zondagmiddag. Ik was natuurlijk als getuige gedagvaard en gaf mijn relaas van het voorgevallene. Toen kwam de veldwachter voor het voetlicht en hij vertelde, dat hij door twee onverlaten met een groot mes was bedreigd en dat hij zeker zou geschoten hebben, indien ik hem niet te hulp was gekomen. "Ho, ho", zei de president nu, "we schieten maar zo gauw niet veldwachter!"

Ik werd zo verontwaardigd over die uitlating, dat ik vroeg om nog wat te mogen zeggen, wat mij werd toegestaan. Ja, ik was diep verontwaardigd over die woorden van de president, die nooit anders een woesteling zag dan ongewapend voor de groene tafel, waarachter hij in z'n veilige zetel zat, beschermd door vele gerechtsdienaars. En die veldwachter was een flinke kerel, die alleen stand had gehouden tegen een twintigtal woestelingen. Menige politie-man zou voorzichtig geretireerd hebben in een dergelijke situatie en men zou het

hem niet kwalijk hebben kunnen nemen. Ik zei dan ook tot de president en de heren rechters, dat het mij verwonderd had, dat de man al niet geschoten had, omdat hij zijn leven daadwerkelijk in de waagschaal gesteld had door geruime tijd stand te houden tegen een stel woestelingen.

Pluim voor de veldwachter

Ik prees de veldwachter als een kerel van stavast, die zeker geen aanmerking, maar een grote pluim had verdiend en ik mocht dan ook de voldoening smaken, dat de president z'n woorden terugnam en inderdaad de veldwachter de verdiende pluim op z'n pet stak.

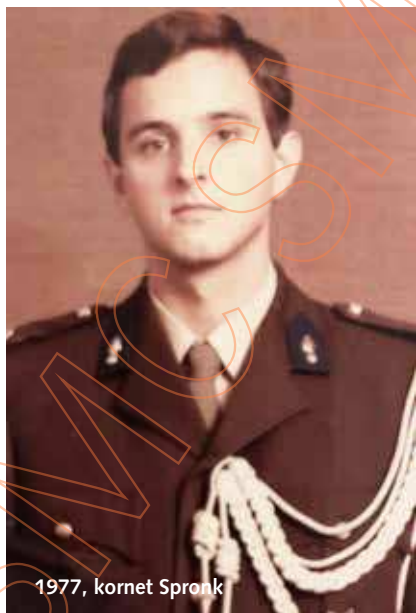
Oorspronkelijke tekst uit:
'De Marechaussee grijpt in' (1954)
door Jhr. D.J.H.N. den Beer Poortugael

Oud-inlichtingenchef Spronk: “De marechaussee is een rode draad in mijn carrière gebleken”

Zoetermeer, AIVD-gebouw

De Koninklijke Marechaussee is voor Robert Spronk altijd dichtbij geweest met een vader als marechaussee-officier en geboorteplaats Apeldoorn, op een steenworp afstand van de Koning Willem III-kazerne. Zijn dienstplicht vervult hij als marechaussee, in de tijd dat zijn vader, generaal-majoor E.N. Spronk, commandant is van de Koninklijke Marechaussee (1974-1977). Die verbinding met de KMar is altijd gebleven, als reserve-officier en zeker ook wanneer hij opklimt in de rangen van de inlichtingendienst BVD, later AIVD. | Door: Rob van Cutsem en Henk Westland

Bij de keuring voor de dienstplicht spreekt Robert zijn voorkeur uit voor de KMar en wordt ook opgeroepen voor het Wapen, lichting 76-5, in een van de warmste zomers ooit. “In het begin dacht ik nog dat ik misschien niet zo heel verstandig was geweest om de marechaussee te kiezen, want toen ik daar kwam, waren er allerlei mensen die hun frustraties en teleurstellingen op mij bot vierden, als zoon van CKMar.” Toch heeft hij doorgezet en er een mooie tijd beleefd.

1977, kornet Spronk

“Ik werd opgeleid tot reserve-officier, pelotonscommandant en hulpofficier van Justitie”, aldus Robert. “We waren maar met zijn tweeën, en er waren maar een paar dienstplichtige wachtmeesters, dus het was een heel kleine ARO-/kaderklas. Dat was overigens wel in een spannende tijd, want toen werd de Koning Willem III-kazerne gebruikt als uitvalsbasis voor de ontruiming van de Molukse woonbarakken in Vaassen op 14 oktober 1976. Wij als dienstplichtigen moesten achteraf helpen de rotzooi opruimen en de voertuigen, waarin behoorlijk wat kogelgaten zaten, weer oplappen.”

Na de opleiding en enige tijd als wachtmeester-instructeur, wordt kornet Spronk geplaatst als pelotonscommandant bij 104 Maresk in Nunspeet. “Een bijzondere tijd, ook met de oefeningen in Duitsland. Toen was in Duitsland sprake van serieuze terreurdreiging, dus we liepen altijd gewapend met scherpe munitie. Ik herinner mij nogal wat verplaatsingen van veldartillerie (Honest John raketten) en die moesten goed afgeschermd worden van de permanente Russische missie die als waarnemers functioneerden (SOXMS). Dan haalden we soms wel eens wat stoere dingen uit, door die lui de berm in te

rijden. In december 1977 ben ik afgeweerd. Deze parate periode bij de marechaussee was mijn eerste ervaring als leidinggevende, waarvan ik later veel profijt heb gehad.”

Binnenlandse Veiligheidsdienst

Na zijn dienst studeert Robert in Leiden rechten en later geschiedenis, en heeft dan een bijbaantje als persoonlijk medewerker van een Tweede Kamerlid.

“Ik heb onder meer gewerkt voor de marineofficier J.D. Blaauw, die voor de VVD in de Tweede Kamer zat tijdens de kabinetten Den Uijl, Van Agt en Wiegeler. Dat was een mooie, leuke en interessante tijd.”

Blaauw is bevriend met viceadmiraal b.d. F.E. Kruimink, de toenmalige ‘Coördinator van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten’. Robert: “Ik leerde die man ook kennen en op een gegeven moment vroeg hij of inlichtingenwerk niet wat voor mij was.” Het wordt na meerdere gesprekken en een lange selectieprocedure de Binnenlandse Veiligheidsdienst (BVD). “Toen gehuisvest in een groot indrukwekkend pand aan de Haagse Kennedylaan met veel antennes op het dak. Het was een organisatie met een heel andere sfeer dan nu, alles was heel geheimzinnig en streng gecompartmenten-

teerd. Ik ben in januari 1980 in dienst gekomen en heb daar gewerkt tot december 2021."

Uitstapjes buiten de BVD

Robert is niet continu die 41 jaar bij de BVD werkzaam geweest, maar is tussendoor twee jaar gedetacheerd geweest bij ABN Amro en heeft daar een concernkaderopleiding gevolgd, en heeft ook nog twee jaar gewerkt bij de Autoriteit Financiële Markten. De voorzitter van de AFM, dhr. Docters van Leeuwen, oud-diensthooft van de BVD, vroeg of hij daar wilde komen werken. Maar het beurstoezicht blijkt niet zijn passie; na twee jaar is hij weer terug bij de BVD.

Later in zijn carrière werkt Robert ook een tijd in Brussel bij het Raadssecretariaat van de Europese Unie, als veiligheidsadviseur van de secretaris-generaal. Samen met buitenlandse collega's zet hij voor de EU een inlichtingencel (EU-INTCEN) op, die nog steeds bestaat en inmiddels een enorme vlucht heeft genomen. Hier werken de Europese inlichtingen- en veiligheidsdiensten samen op het terrein van analyses en dergelijke.

Van caseworker tot AIVD-topman

Terug naar de BVD, waar hij is begonnen als *caseworker* contra-inlichtingen, gericht op de Sovjet- en verschillende Warschaupact-diensten. Vanzelfsprekend heeft Robert in die periode veel contact gehad en gewerkt met de Grensveiligheidsdienst van de KMar, een bron van waardevolle informatie over grenspassages.

"Op een gegeven moment ben ik *agent handler* geworden. Ik rekruteerde agenten en informanten voor langdurige *human intelligence* operaties. Daarna groeide ik door in leidinggevende functies, en ben uiteindelijk deel gaan uitmaken van de leiding van de latere AIVD, de Algemene Inlichtingen en Veiligheidsdienst. Tijdens mijn gehele loopbaan ben ik veel met de KMar in aanraking gekomen."

Samenwerking met Peperkoorn

"Een bijzonder hoofdstuk in die samenwerking met de KMar wil ik eruit halen, en wel de samenwerking met André Peperkoorn. Ik kende hem natuurlijk,

want ik kwam als reserve-officier regelmatig bij het Wapen. Dat was overigens niet conform de reglementen, want als je bij de BVD kwam werken, moest je afstand doen van je verplichtingen als reservist, maar dat heb ik altijd geweigerd."

Begin jaren 90 wordt onder kabinet Lubbers de Inlichtingendienst Buitenland (IDB) opgeheven, niet veel later ook de zogenaamde stay-behind-organisatie. De Brigade Speciale Beveiligingsopdrachten (BSB) was voordien belast met de voorbereiding, de instandhouding en bij oorlogsdreiging het vullen van de *caches* met sabotagemateriaal, wapens en munitie voor deze lange tijd zeer geheime organisatie. "André was toen commandant van de BSB, die trouwens nog door mijn vader in 1975 is opgericht. Ik had een operationele leidinggevende functie en was de BVD-vertegenwoordiger in de stay-behind-organisatie. Wij hadden toen een uitstekende samenwerking tussen de BVD en BSB in de afbouw en nasleep van de stay-behind-organisatie en hebben samen ook de nodige avonturen meegeemaakt."

"In de loop der jaren is die samenwerking geïntensiveerd. De BVD werkte van oudsher veel met de politie samen, maar op een gegeven moment kwam er bij de dienst meer behoefte aan ondersteuning van de BSB, mede ingegeven door de toenemende terreurdreiging. De samenwerking met de KMar en met name met de BSB, heeft een vlucht genomen toen André en ik in onze organisaties een senior-positie kregen en wij elkaar vonden in nieuwe vormen van operationele samenwerking."

N.B. André Peperkoorn was vanaf 2008 directeur Operaties KMar, vanaf 2012 plv. directeur MIVD, in 2015 commandant LTC alvorens in 2019 als plv. CKMar met leeftijdsontslag te gaan.

Buitenlands inlichtingenwerk

Na de opheffing in 1994 van de IDB blijkt al snel dat dit inlichtingenwerk toch onmisbaar is voor het buitenlands beleid. Het wordt nu ondergebracht bij de BVD en de Militaire Inlichtingendienst (MID), wat ertoe heeft geleid dat in 2002 de BVD wordt omgevormd van

foto: AIVD

een puur defensieve binnenlandse veiligheidsdienst naar een defensieve én offensieve AIVD. Hetzelfde geldt voor de MID, daarna Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst (MIVD) geheten.

"Dat buitenlandse inlichtingenwerk (het verzamelen van politieke inlichtingen) moest dus weer opgebouwd worden en ik heb dat voor een belangrijk deel voor mijn rekening genomen", vervolgt Robert. "Ik ben dan ook een paar jaar directeur Inlichtingen Buitenland geweest. In die tijd werd in de AIVD nog onderscheid gemaakt tussen inlichtingen binnenland en buitenland. Op een gegeven moment raakten binnen- en buitenlandse veiligheid zo met elkaar verweven dat het onderscheid wegviel."

Directeur Operatiën

Bij een reorganisatie in 2014/2015 wordt de dienst onderverdeeld in een Directie Inlichtingen (analyse van inlichtingen en de exploitatie) en een Directie Operatiën (verwerven van inlichtingen door operaties in binnen- en buitenland, inclusief het neutraliseren van dreigingen, buitenlandse samenwerking en interceptie). "Als DO heb ik me daar helemaal kunnen uitleven en ontzettend mooie operaties kunnen doen. Ook nu weer veel samen met de BSB. De KMar en de AIVD passen goed bij elkaar, twee echte can-do-organisaties, loyaal, professioneel en gedreven. Het was als DO een hele intensieve periode, zeker met de tot voor kort behoorlijke terreur-

► dreiging. En ik kan uit ervaring zeggen dat we de laatste jaren behoorlijk wat aanslagen hebben weten te voorkomen. Soms heeft dat de media gehaald, maar vaak ook niet, en zo hoort het ook, het voorkomen van aanslagen is het hoogste goed voor de dienst."

"Terugblikkend was het in het begin wel wennen in een omgeving te werken waar compartimentering en geheimhouding essentieel zijn, dat vraagt wel wat van je. Maar uiteindelijk wordt het een tweede natuur. Ik heb het ook nooit als werk gezien, het was een hobby waar ik nog voor werd betaald ook. Het werken bij de dienst is een beetje een *way-of-life*, sterk verslavend. Daarnaast ben ik op de meest rare plekken in de wereld geweest, want we werken met heel veel buitenlandse diensten samen, en hebben ook nogal wat mensen in het buitenland. Die internationale dimensie maakt het werk bijzonder interessant. Ik realiseer mij dat ik ook veel geluk heb gehad en uiteindelijk een van de mooiste banen in Nederland heb mogen doen."

Wat is er anders geworden?

Robert legt uit: "De BVD richtte zich in de jaren van de Koude Oorlog vooral op het neutraliseren van het communisme als de binnenlandse vijand, met al zijn affiliaties en dat deed de BVD heel goed.

Daarnaast was er natuurlijk de contra-spionage tegen de Sovjet-Unie en de satellieten. Daar is op een gegeven moment het terrorisme bij gekomen. We werden verrast door het Molukse extremisme, de gijzelingen. Maar vooral het terrorisme nam een grote vlucht, want je had niet alleen de RAF (Rote Armee Fraktion) maar ook de IRA (Irish Republican Army), waarbij niet alleen in Nederland aanslagen door hen werden gepleegd, maar ons land ook werd gebruikt als uitvalsbasis voor aanslagen elders. En wat te denken van RaRa?"

"De AIVD is zowel een defensieve als een offensieve organisatie geworden. Dat defensieve werk, het afweren van dreigingen voor het binnenland, heeft de genoemde stadia gehad, van Koude Oorlog tot het huidige terrorisme. In het offensieve werk, het vergaren van inlichtingen over het buitenland, zijn we ook goed geworden en doet de AIVD beslist niet onder voor de grote Westerse inlichtingendiensten."

Op dit moment zijn de belangrijkste prioriteiten:

(1) tegengaan van terrorisme en extremisme in de breedste vorm, (2) Rusland en China, en (3) cyber.

Terrorisme en extremisme

"De AIVD is behoorlijk succesvol geweest in bestrijding van het moslim-extremisme, waardoor we geen grote aanslagen hebben gehad zoals in Frankrijk, Spanje en Duitsland", aldus Robert. "Het terrorisme is echter nog heel actueel, al lijkt het misschien minder intens nu, maar nog steeds beramen mensen in binnen- en buitenland allerlei snode plannen. Voortdurende waakzaamheid blijft geboden. In opkomst zijn nu de ondermijning van het democratisch stelsel, anti-overheids extremisme en het rechts extremisme."

Rusland en China

Al jaren waarschuwden de AIVD en de MIVD voor de werkelijke politieke intenties van Moskou en de exponentiële opbouw van de Russische krijgsmacht, maar de politiek deed er weinig mee. Pas de oorlog in Oekraïne heeft iedereen wakker geschud. Robert: "De defensiecapaciteit van het Westen is enorm

afgeschaald. Rusland stelt als economische macht dan misschien niet veel voor, maar heeft de laatste jaren wel fors geïnvesteerd in de modernisering van de krijgsmacht. Je ziet dat het Europese deel van de NAVO daarbij ver is achtergebleven. Bovendien zijn de activiteiten van hun inlichtingendiensten al jaren op het niveau van de Koude Oorlog. Rusland werd niet meer gezien als een dreiging, maar juist als potentiële samenwerkingspartner en lucratieve afzetmarkt. Heel naïef en kortzichtig!"

Met name de economische spionage door China is voor de nationale veiligheid van Nederland een toenemende bedreiging. "Dit hangt voor een belangrijk deel samen met de tegen ons land gerichte cyberoperaties. Bescherming van hoogwaardige technologische informatie en het tegengaan van Chinese inlichtingenactiviteiten, alsmede het kunnen duiden van de werkelijke intenties van het land, zullen het nodige vergen van de AIVD, nu en in de toekomst."

Cyberdreiging

In de laatste jaren is er een extra dreiging bijgekomen, de cyberdreiging. Landen gebruiken cyberoperaties om hoogtechnische informatie te stelen, maar ook om schade toe te brengen aan onze infrastructuur. China, Noord-Korea, Iran en Rusland zijn hier heel actief in. "Gelukkig hebben we als dienst jaren terug al veel geïnvesteerd in onze operationele cybercapaciteit", gaat Robert verder. "De AIVD en MIVD werken op dit vlak heel intensief samen en hebben nu een gemeenschappelijke operationele cybereenheden, die ook internationaal in zeer hoog aanzien staat. Er is een groot aantal

Den Haag, 13 december 2021, Igen Leijten overhandigt de Erkentelijkheidsplaquette aan Robert Spronk

foto: Mediacentrum Defensie | Mike de Graaf

Zoetermeer, 20 april 2021, werkbezoek koning Willem-Alexander aan de AIVD

aanvallen gestopt en voorkomen, en het lukt onze hackers goed om ze keihard terug te pakken."

Klantgedreven AIVD

De grootte van het inlichtingenapparaat is de laatste jaren sterk toegenomen: toen Robert daar begon telde de BVD slechts zo'n 600 man en de AIVD nu ruim 2000. Daarbij moet dan nog een paar honderd man worden opgeteld van de regionale politie-inlichtingendiensten, Bijzondere Opsporingsdiensten en de Bijzondere Dienst van de KMar, die allemaal taken vervullen voor de AIVD.

Robert: "Er is een behoorlijke evolutie geweest, van de supergeheime club die de BVD was, tot een open organisatie die veel communiceert en goede contacten heeft met pers en politiek. De AIVD is ook veel meer een klantgedreven organisatie geworden. Waar vroeger de BVD zelf de focus voor zijn activiteiten bepaalde, is dat de laatste twintig jaar radicaal veranderd. Aan alles wat de AIVD en de MIVD doen, ligt een door politiek en bestuur bepaalde gerichte inlichtingen-behoefte ten grondslag."

Met pensioen met onderscheidingen

Wanneer Robert met pensioen gaat, wordt hij tot zijn verbazing koninklijk onderscheiden en benoemd tot Officier in de Orde van Oranje Nassau als dank voor zijn rol voor de veiligheid van Nederland.

Ook de Koninklijke Marechaussee laat zich niet onbetuigd: CKMar, luitenant-generaal Leijten, overhandigt hem in december 2021 de 'Erkentelijkheidsplaquette van het Wapen der Koninklijke Marechaussee' (in brons, volgnummer 21) als blijk van dank voor zijn rol in de samenwerking tussen de AIVD en de KMar. Niet onvermeld kan blijven dat in 1977 ook aan Roberts vader een Erkentelijkheidsplaquette (in zilver, volgnummer 5) werd uitgereikt. Beiden staan nu genoemd in het 'Gulden Boek Koninklijke Marechaussee'. Wie had dit kunnen bedenken?

Robert afsluitend: "Ik vind dit vooral leuk, omdat ik na mijn schooltijd als dienstplichtig marechaussee ben begonnen en die Koninklijke Marechaussee een rode draad in mijn eigen carrière is gebleken."

I Door: Willem Geense

Lintjes voor SMC'ers

Op dinsdag 26 april kregen de burge-meesters in Nederland tot 13.00 uur de tijd om de 3025 personen – die zich bijzonder verdienstelijk hebben gemaakt voor de samenleving – hun telefonisch mee te delen 'dat het Zijne Majesteit de Koning heeft behaagd...'. Onder de gedecoreerden bevinden zich dit jaar – voor zover bekend bij de redactie – twee SMC'ers. Wij feliciteren onze gedecoreerden van harte en eren hen met een korte samenvatting van de uitreikingen.

Peter Schreuders

Lid in de Orde van Oranje-Nassau

Grebbebrant.nl | Peter Kuhl

Oud-collega Peter Schreuders (80) kreeg zijn Koninklijke onderscheiding op 26 april in zijn woonplaats Rhenen opgespeld door burgemeester Hans van der Plas in het Stadsmuseum Rhenen.

Tijdens zijn werkzame leven bij de KMar was Peter ook vier jaar vrijwilliger bij ons eigen Marechausseemuseum in Buren. Na zijn leeftijdsontslag in 1997 heeft hij zich in het vrijwilligerswerk van zijn gemeente gestort op de gebieden 'wonen' en 'infrastructuur'. Van 1999 tot 2005 was Peter lid van de Verenigingsraad van Patrimonium Woonservice Veenendaal. Van 2001 tot 2018 was hij secretaris van de stichting bewonerscommissie Holle Kamp Veenendaal, onder andere belast met het onderhoud van de oude begraafplaats. Daarnaast heeft hij zich ingezet voor de infrastructuur van de

wijk voor een goede leefomgeving met verschillende activiteiten. Hij heeft mede gezorgd voor een veilige route voor de kinderen uit de wijk naar hun school. Sinds 2001 is Peter vrijwilliger bij woonvoorziening 'De Shelter'. Hij rijdt nog steeds op een gehandicaptenbus waar hij ook nieuwe chauffeurs voor inwerkt en examineert.

Theo van Stokkem

Lid in de Orde van Oranje-Nassau

Waarnemend burgemeester van Venray, mevrouw Leontien Kompier, had het op de dag van de Lintjesregen druk want zij mocht in haar gemeente wel dertien koninklijk gedecoreerden met een bezoek vereren.

Onder die decorandi bevond zich ook oud-collega Theo van Stokkem (66). In de 'verdiensten voor de samenleving' waarvoor Theo is gedecoreerd, zie je twee thema's terug: sport en politiek. Theo is al vele jaren als vrijwilliger actief bij onder meer de sportverenigingen S.V. Venray en de Judovereniging Venray, en bij de International Police Association (IPA), afdeling Limburg Noord.

Bij SV Venray is hij onder meer wedstrijdsecretaris, voorzitter toernooicommissie en teamleider seniorenelftal. Bij de judoclub vervult hij diverse taken, waaronder het helpen bij het jaarlijkse Internationale Judo Toernooi. Theo heeft zijn werkzaamheden altijd belangeloos en met zeer veel inzet gedaan.

Illusie en realiteit Invloed van marechaussee-officiëren op het rijkspolitiebestel 1945

De Stichting Vrienden van het Museum der Koninklijke Marechaussee geeft twee keer per jaar een brochure uit waarin steeds een wat minder bekend deel van de geschiedenis van het Wapen wordt uitgediept. Was de presentatie van zo'n brochure op een ontmoetingsdag met de 'vrienden' van datzelfde museum de afgelopen twee jaar niet mogelijk, op 17 maart 2022 in Buren was het weer als vanouds: de nieuwste 'Brochure nr. 58' kon worden gepresenteerd.

De nieuwe brochure is geschreven door historicus dr. Jos Smeets, een bekende naam binnen de KMar. Hij promoveerde in 1997 op de historie van het Korps Politietroepen, is sinds 1988 betrokken bij het Marechausseemuseum, is ook verbonden aan de Politieacademie en heeft inmiddels een reeks publicaties op zijn naam staan over de politiegeschiedenis. Jos Smeets heeft inmiddels drie brochures geschreven en zet zich intensief in voor het wel en wee van ons museum. Kortom: hoofdredacteur Donald Weekenstroom noemt hem in de brochure terecht onze eigen marechausseehistoricus, maar ook ons historisch marechausseegeweten.

De voorzijde van de brochure – weer belangeloos gemaakt door Frans Ouwerkerk (maar nu voor het laatst!) – toont een wegsplitsing met op de voorgrond twee marechaussee-officiëren die elkaar verstoord aankijken. Zij vertegenwoordigen elk een groep officieren van de KMar die tijdens de oorlog stevig van mening verschilden over de positie van de KMar in het rijkspolitiebestel na de bevrijding.

De vertakking van de weg symboliseert de realiteit in 1945, die was geheel anders dan de marechaussee-officiëren hadden voorzien. De linkerweg staat symbool voor de civiele rijkspolitietaken en werd toegewezen aan het nieuwe Korps Rijkspolitie waarvan een ambtenaar is afgebeeld. De KMar restte slechts de rechterweg met de militaire politietaken en de grensbewaking. Deze weg wordt aangeduid door een marechaussee in het groene battledress. De weg naar de Rijkspolitie is afgezet met een obsta-

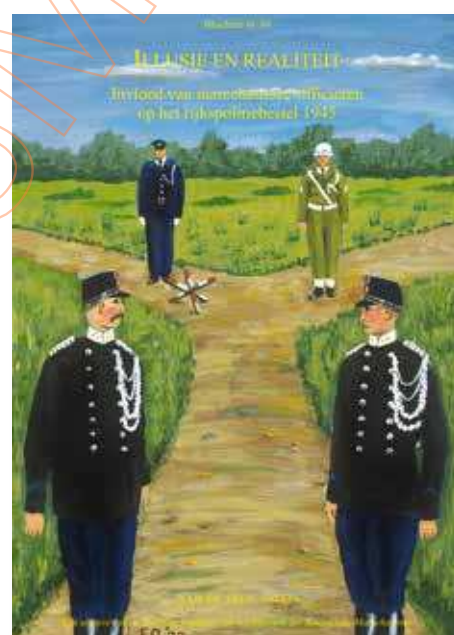
kel. Frans Ouwerkerk is er wederom in geslaagd in deze ene plaat de hele brochure treffend in beeld te brengen.

Stammenstrijd

Jos Smeets schetst eerst het (bekende) beeld van de versnipperde politie van vóór de oorlog met de Koninklijke Marechaussee, de Rijksveldwacht, de gemeentepolitie en -veldwacht en het militaire Korps Politietroepen. Deze onoverzichtelijke constructie bleef lang in stand omdat er geen fundamentele keuze werd gemaakt tussen een burgerlijk dan wel een militair rijkspolitieapparaat. Anders gezegd: tussen de Rijksveldwacht en de Koninklijke Marechaussee. Opeenvolgende ministers van Justitie wilden hier hun handen niet aan branden en de polemiek werd nog verder aangejaagd door het almaar uitblijven van een formele Politiewet. Er was sprake van een heuse stammenstrijd tussen de betrokken ministeries en diensten. Uiteindelijk bleek dat de SG van Justitie, mr. J. van Angeren, het complexe schaakspel het best beheerste en uiteindelijk de marechaussee schaakmat wist te zetten.

Problemen binnen het Wapen

In de roerige en revolutionaire jaren van 1917-1918 had de regering behoefte aan een snelle uitbreiding van de marechaussee als uiterst loyale politieorganisatie, die zeer geschikt was om de verwachte opstand en bijbehorende rellen te kunnen aanpakken. De inspecteur van de marechaussee, generaal-majoor G. van Haeften, weigerde een té snelle uitbreiding van zijn korps, zelfs na aandrang van de minister van Justitie, Th. Heemskerk. Ook de minister van Oorlog kon Van Haeften niet op andere gedachten brengen.

Het zou de KMar een unieke kans hebben geboden binnen de rijkspolitiezorg in Nederland een dominante rol te spelen nu de hele rijkspolitiezorg als het ware op een presenteerblaadje werd aangeboden. Dit leidde in 1919 tot de oprichting van een nieuw korps dat speciaal werd getraind in het bestrijden van rellen: het militaire Korps Politietroepen. Dit onderdeel zou een tijdelijk karakter krijgen met een marechaussee-officier als commandant.

Voor veel marechaussee-officiëren was de komst van het Korps Politietroepen volledig tegen het belang van het eigen korps gericht. De nieuwe militaire politie werd daarmee een grote splijtzwam; de interne strijd werd ook in de media uitgevochten. Al snel werd het Korps Politietroepen groter dan de Koninklijke Marechaussee. Uiteindelijk zat de marechaussee klem tussen enerzijds de

Rijksveldwacht (van Justitie) en anderzijds de Politietroepen. Een situatie waar Justitie later handig gebruik van heeft gemaakt.

De start van de werving voor het 'weder op te richten Wapen der Koninklijke Marechaussee' zorgde voor een flinke schok. Vooroorlogse marechaussees die zich in november 1945 aanmeldden voor die doorstart, vroegen zich af: wat was er met het mooie Wapen gebeurd?

Op de eerste plaats was de geliefde algemene politietaak overgenomen door een nieuwe burgerlijke politieorganisatie: het Korps Rijkspolitie. Dit korps leek met zijn nieuwe uniform, de militaire rangen en de springende granaat, sterk op de vooroorlogse KMar en de eerste Algemeen Inspecteur van de Rijkspolitie was ook nog eens A.W. de Koningh, de voormalige Inspecteur van de KMar. Voor de KMar bleven alleen de grensbewaking en de militaire politiezorg over. Daarnaast was het marechaussee-uniform nu het groene Engelse battledress. De instructeurs van de vernieuwde KMar waren in Engeland opgeleid door fanatieke drill-sergeants met veel tijd en aandacht voor vlekkeloze exercitie en parades. De oudere marechaussees waren hier meestal niet van gecharmeerd, evenmin van de typisch Engelse 'spit-and-polish'-mentaliteit die ook hier werd doorgevoerd. Ook het geliefde paard keerde niet terug. Dit alles leidde ertoe dat veel marechaussees die de nieuwe status niet zo belangrijk vonden, de overstap maakten naar de nieuwe Rijkspolitie.

Had de leiding van de KMar wel voldoende haar best gedaan om deze marginale rol voor de nieuwe KMar te voorkomen? De titel van deze brochure geeft daar al meteen antwoord op: 'De invloed van marechaussee-officiëren op het rijkspolitiebestel 1945' en daarboven het veelzeggende 'Illusie en realiteit'.

SG Van Angeren (Justitie)

Bij de grote (en gewelddadige) Jordaanoproer van 1934 waren alle ordehandhavers opgetrommeld, maar de grote afwezige was de Rijksveldwacht. Justitie voelde zich gepasseerd en wilde daarna haar invloed op de ordehandhaving in Nederland vergroten. Meer zeggenschap door dit ministerie over de politie was

A.W. de Koningh (links) en P.M.R. Versteegh stonden lijnrecht tegenover elkaar

alleen mogelijk bij de Rijksveldwacht en de KMar omdat Binnenlandse Zaken en de burgemeesters pal achter hun gemeentepolitie en -veldwacht bleven staan. Het streven werd stroomlijning en centralisatie van het rijkspolitiemodel door de beheerstaken naar zich toe te trekken. De man achter deze plannen was de SG Van Angeren, die al in 1935 het Rijkspolitiebesluit publiceerde, waarbij hij de ordehandhaving, de opsporing en het inlichtingenwerk in één hand probeerde te krijgen. Bij de KMar ontstond verontrusting over wat de SG nog meer voor plannen had. Het wantrouwen van de KMar-leiding tegenover Justitie met zijn centralistische ambities nam sterk toe.

Marechaussee tijdens de oorlog

Het overhevelen van de marechaussee naar Justitie, werd pas gerealiseerd door de Duitse bezetter. Die wilde een einde maken aan het chaotische Nederlandse politiebestedel. Onwetend van de verdere plannen van de hoogste Duitse politiechef, SS-generaal Rauter, was de KMar (niet meer Koninklijk in Nederland) vooral bezig met oplopende interne spanningen over de status van het Wapen na de capitulatie. Moest al het personeel nu in krijgsgevangenschap gaan of de reguliere politietaken voortzetten?

Twee officieren speelden hierbij een centrale rol: divisiecommandant luitenant-kolonel P.M.R. Versteegh en de net aangetrokken Inspecteur Marechaussee kolonel A.W. de Koningh, die lijnrecht tegenover elkaar stonden. Ook deze vraag werd door de bezetter beantwoord: op 15 mei 1942 werden alle voormalige Nederlandse beroepsofficieren opgeroepen voor een controle op een kazerne en daarna afgevoerd in krijgsgevangenschap waar zij tot aan de bevrijding verbleven. Overste Versteegh was kort daarvoor in kamp Sachsenhausen

geëxecuteerd vanwege zijn rol in het verzet. Er was in de krijgsgevangenkampen verder alle tijd om daar in 'splendid isolation' over de toekomstige rol en positie van de na-oorlogse KMar na te denken.

SG van Angeren had daarentegen kans gezien met de vluchtende regering in mei 1940 mee naar Engeland te gaan waar hij in 1942 bevorderd werd tot minister van Justitie. Een ideale plaats en functie om daar verder te werken aan zijn plannen voor samenvoeging van de Rijksveldwacht en de marechaussee tot één burgerlijk rijkspolitiekorps. De enkele KMar-officiëren die in Engeland waren, werden door hem wijselijk niet betrokken bij zijn voorbereidingen voor een nieuw Buitengewoon Politiebepsluit.

Van Angeren keerde na de bevrijding weer als SG terug bij Justitie en zag al snel de vooroorlogse richtingenstrijd weer oplaaien over de toekomst van een rijkspolitie, daarom sloeg hij snel toe. Hij fabriceerde in korte tijd het 'Politiebepsluit 1945' waarbij het nieuwe Korps Rijkspolitie werd opgericht. Het bepsluit (geen wet) werd op 8 november gepubliceerd in het Staatsblad en de Tweede Kamer kwam pas twaalf dagen later voor het eerst na de bevrijding in zitting bijeen. Het Politiebepsluit was toen een voldongen feit en het Korps Rijkspolitie was geboren. De meeste leden van de KMar realiseren zich wel dat de na-oorlogse KMar sterk afweek van die van voor 1940. Maar hoe die omwenteling heeft kunnen plaatsvinden, en waarom werd er door de KMar-leiding geen tegengas gegeven tegen deze marginalisering van het Wapen? Deze brochure geeft daar een helder antwoord op en is daarmee een waardevolle bijdrage voor onze geschiedschrijving.

Nieuwe SMC'ers

Dhr. B. van As

Dpl 84-6; Ber 85-6
EUFOR

Dhr. R.J.H. Beugeling

Ber 69-5
UNIPTF

Dhr. J.R. Bremer

Ber 88-1
SFOR; SFIR; EULEX

Dhr. J.M. Fernhout

Ber 81-3
MFO

Mevr. J. van Garderen

Ber 81-3

Dhr. T. Gielens

Ber 81-4
UNIPTF

Dhr. B.J.F. Janssens

Ber 71-2

Dhr. G. Oostdijk

Burgerambtenaar

Dhr. R. Regterschot

Ber 82-1
EUFOR

Dhr. R. Stoffers

Ber 75-6
WEU; SFOR; MAPE/WEU;
SFOR

Mevr. M.J. Stroosnijder

Nationale Politie
MAPE; UNIPTF; EUPOL;
EUPOL COPPS;
UNMIK; EUPM; EUPM I

Wij heten u van harte welkom. In totaal vormen nu 2263 SMC'ers, die dienen of gediend hebben bij de Koninklijke Marechaussee, het Korps Politietroepen of het Korps Militaire Politie/Koninklijke Marechaussee (of hun partners) en afkomstig zijn uit alle delen van onze bevolking, een substantiële kring van vrienden rondom de Koninklijke Marechaussee.

Het bestuur

Overleden

Dhr. A.J.M. Basten

Geboren 4 maart 1933
Overleden 24 april 2022
Dpl 53-4

Dhr. J.F.M. Blijlevens

Geboren 14 december 1939
Overleden 22 april 2022
Dpl 59-2

Dhr. H. Brondijk

Geboren 22 april 1928
Overleden 29 oktober 2021
Dpl; 41 DMC; Ned. Indië; MP I

Dhr. B.J.M. Hoogkamer

Geboren 4 september 1936
Overleden 13 april 2021
Dpl 56-1

Dhr. F.J. Pieper

Geboren 19 januari 1934
Overleden (datum niet bekend)
Dpl 54-3

Dhr. J.M. Segers

Geboren 15 januari 1936
Overleden 10 mei 2022
Ber 55-3

Dhr. L.R. Serieze

Geboren 18 oktober 1941
Overleden 14 april 2022
Dpl 61-3

Dhr. G. Speelman

Geboren 18 mei 1934
Overleden 25 april 2022
Dpl 54-3

Dhr. C.J. Stoute

Geboren 16 april 1933
Overleden 17 april 2022
Dpl 55-4

Dhr. P. van Tent

Geboren 1 mei 1924
Overleden 9 mei 2022
MP I; 2 MP III; 4 MP IV

Dhr. W. Visscher

Geboren 24 maart 1950
Overleden 25 april 2022
Ber 68-4

SMC

Stichting Marechaussee Contact
Postbus 125, 7590 AC Denekamp
www.marechausseecontact.nl

Voorzitter

André Peperkoorn
voorzitter@marechausseecontact.nl

Vicevoorzitter

Ed Cousin
vice.voorzitter@marechausseecontact.nl

Secretaris

Pier Scholte
Postbus 125, 7590 AC Denekamp
0049-5941999099
alg.secretaris@marechausseecontact.nl
(eveneens adres voor het melden van overlijden van SMC'ers)

Penningmeester

Piet van Sprang
0252-674279
penningmeester@marechausseecontact.nl
Bankrekening: NL82 INGB 0003 9121 06 t.n.v.
SMC te Nieuw-Vennep (BIC: INGBNL2A)

Administratie en werving

Gerrit Sels
Vrouwenstrandstraat 22, 1443 WK Purmerend
0299-471242 / 06-22444926
ledensecretaris@marechausseecontact.nl
(inschrijven/opzeggen, wijzigen van (e-mail)adressen
e.d. en informatie over en verwerking van bijdragen;
voor bankrekening, zie penningmeester)

Reünievereniging Marechaussee Contact (RvMC)

Gerrit Reloe
Hastelweg 275, 5652 CV Eindhoven
06-30989598
reuniecommissie@marechausseecontact.nl
Bankrekening: NL22 INGB 0007 5300 25
t.n.v. RvMC te Eindhoven
(alleen voor eigen bijdragen bij evenementen)

Reservisten en veteranen

Bert van Horen
06-47776806
veteranen@marechausseecontact.nl

Coördinator nuldlijnsondersteuning

Dirk van Harten
Oude Lagezoom 3, 4328 ED Burgh Haamstede
0111-720326 / 06-38655572
dvhartens@zeelandnet.nl

Redactie en Communicatie

Martin Aalbers
redactie@marechausseecontact.nl

Webredacteur

Joop Blanken
webredactie@marechausseecontact.nl

Redacteur e-mailnieuwsbrief

Joop Blanken
stmarcontact@gmail.com

Commandant Koninklijke Marechaussee

Postbus 90615, 2509 LP Den Haag

Stichting Marechaussee Contact

De Stichting Marechaussee Contact (SMC) is een ideële stichting zonder winstoogmerk, op 24 oktober 1977 opgericht te Buren (Gelderland). SMC is aangesloten bij het Veteranen Platform en onderhoudt nauwe banden met onder meer de Koninklijke Marechaussee, het Veteranen Instituut en het Museum der Koninklijke Marechaussee.

De Koninklijke Marechaussee is een militaire politieorganisatie waarin in het verleden het Korps Politietroepen en het Korps Militaire Politie in Nederlands-Indië zijn opgegaan. Zowel beroeps- als dienstplichtig personeel, dat gediend heeft bij de Koninklijke Marechaussee en/of bovengenoemde korpsen, wordt van harte uitgenodigd zich aan te melden bij SMC. Uiteraard is actief dienend personeel van de Koninklijke Marechaussee van harte welkom.

Doelen

SMC heeft tot doel het onderhouden of vernieuwen van vriendschappelijke banden tussen hen die in het heden of verleden als militair of burger werkzaam waren of zijn bij de Koninklijke Marechaussee, Korps Militaire Politie/Koninklijke Marechaussee en Korps Politietroepen. Tevens draagt SMC ertoe bij dat belangstelling voor en verbondenheid met de Koninklijke Marechaussee en de nauw daarbij betrokken instellingen levendig wordt gehouden. SMC wordt bij het realiseren van haar doelen ondersteund door ongeveer 2275 begunstigers.

Hoe?

SMC tracht haar doel onder meer te realiseren door het:

- organiseren van contactbijeenkomsten, excursies en reünies
- deelnemen aan herdenkingen
- tonen van onderling medeleven bij lief-en-leedgebeurtenissen
- aandacht schenken aan hoogtijdagen van de Koninklijke Marechaussee
- uitgeven van Marechaussee Contact, zesmaal per jaar
- informeren via de website www.marechausseecontact.nl
- verzenden van een wekelijkse e-mailnieuwsbrief
- ondersteunen van de veteranenzorg binnen de Koninklijke Marechaussee
- beantwoorden van specifieke vragen
- geven van voorlichting

SMC'er worden?

Woonst u in Nederland dan is de jaarlijkse bijdrage € 15,-. Heeft u een adres in het buitenland dan is de bijdrage € 20,- (in verband met hogere portokosten).

Bij aanmelding voor minimaal twee jaar ontvangt u zolang de voorraad strekt als welkomstgeschenk het boek 'Nederlandse gendarmes'.

Aanmelden kan op www.marechausseecontact.nl of scan de QR-code.

Reünievereniging Marechaussee Contact (RvMC)

In het kader van de Raamregeling Reüniefaciliteiten (ministerie van Defensie 2010) is in 2013, onder de paraplu van SMC, een reünievereniging opgericht. RvMC is opgericht tegen de achtergrond van kostenvergoeding op grond van de Defensie Regeling Reüniefaciliteiten. Elke SMC'er die veteraan, oorlogs- of dienstslachtoffer of postactief is, wordt automatisch en kosteloos lid van RvMC, tenzij hij of zij hiertegen bezwaar aantekent. Wel of niet lid zijn van RvMC heeft geen enkele consequentie voor de dienstverlening aan SMC'ers. Het vfonds ondersteunt de activiteiten van RvMC.

Nuldlijnsondersteuning

Het Veteranen Platform, de Samenwerkende Veteranenontmoetingscentra en het Veteranen Instituut namen het initiatief tot het bieden van gestructureerde nuldlijnsondersteuning aan veteranen, militaire dienstslachtoffers en hun directe relaties. SMC participeert in dit ondersteuningsinitiatief. Het vfonds financiert dit met gelden uit de Nationale Postcode Loterij.

HET MUSEUM DAT OVER GRENZEN GAAT

Het Marechausseemuseum in Buren is dé plek om verhalen over de Koninklijke Marechaussee te delen. Het museum is in de afgelopen jaren geheel vernieuwd en brengt nu verhalen over het heden en verleden. Nieuw:

DE KRIJGSMACHT BESCHERMT WAT ONS DIERBAAR IS

De Nederlandse krijgsmacht zorgt voor de veiligheid van iedereen in Nederland en beschermt ons tegen geweld binnen én buiten onze grenzen. Militairen verdedigen Nederland, de (economische) belangen en bevriende landen. Ze ondersteunen niet alleen bij dreiging maar ook bij rampen. De krijgsmacht beschermt alles wat ons dierbaar is. In de tentoonstelling maak je kennis met de krijgsmacht in de breedste zin van het woord. Van organisatie-structuur tot kosten, zowel letterlijk als figuurlijk, en van missies tot nationale inzet.

DE GOUDEN KAMER

Op de begane grond van het museum is een unieke zaal ingericht: de Gouden Kamer. Hier komt al het moois uit de collectie bijeen, van schilderijen tot onderscheidingen, van gedenkborden tot sabels, en van uniformen tot fraai bewerkt zilverwerk. De zaal is voor publiek te bezoeken, maar kan ook gehuurd worden voor vergaderingen, recepties of zelfs diners in een bijzondere ambiance, in het grootste monumentale pand van de stad Buren. De Gouden Kamer geeft ons de gelegenheid een groter deel van de collectie te laten zien dan normaal mogelijk is. Nieuwsgierig naar de verhuurmogelijkheden?

Neem dan contact op via:
reserveringen@marechausseemuseum.nl.

OOK TE ZIEN

- *Dossier Oss*, roerige tijden in aanloop naar de Tweede Wereldoorlog
- *Marechaussees van Oranje*, de dilemma's van

- marechaussees in de Tweede Wereldoorlog
- *Ik beloof trouw*, de mens in het uniform
- *Zij aan zij*, de groeiende rol van vrouwen bij de Koninklijke Marechaussee
- *Memento Mori*, gedenk hen die vielen tijdens de uitoefening van hun werk voor onze vrijheid, waaronder Wachtmeester der Eerste Klasse van de Koninklijke Marechaussee, Jeroen Severs uit Buren
- *Het M-lab*, ga zelf aan de slag en ontdek wat de Marechaussee allemaal doet

VOOR JONG EN OUD

Er zijn activiteiten voor alle leeftijden: vraag ernaar bij de kassa, en vergeet niet ook even buiten bij de auto's te gaan kijken. Wie durft de zwaailichten aan te zetten?

